

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ "ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ.,

ΑΘΗΝΑΙ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1941

ΑΡΙΘ. 20.

ΒΛΕΠΕΙ...

Ἡ στήλη αὐτὴ δὲν ἠμπορεῖ τώρα νὰ ἀσχοληθῆ με ἄλλο θέμα, ἀπὸ τὸ κατ' ἐξοχὴν θέμα: Τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνά μας. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ μᾶς ἐμφανίζει τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ὑπὸ τόσο ποικίλας μορφάς, ὥστε κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος νὰ εὐρίσκη εὐκαιρίας πνευματικῆς ἀνασυγκροτήσεως, καὶ καθάρσεως καὶ ἐνισχύσεως, εὐκαιρίας τὰς ὁποίας δὲν τοῦ παρέχουν αἰῶνες ὀλόκληροι με τὴν ἀμφιβόλου ἐνίστη ὀντότητος «πνευματικὴν» παραγωγὴν των.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι ἐπίτηδες ἔγινεν ὁ πόλεμος αὐτός. Διὰ νὰ ἐξυπνήσωμεν, οἱ ἄνθρωποι «τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος», διὰ νὰ ἀφήσωμεν τὰς συζητήσεις καὶ τὰς θεωρίας καὶ τὰς ἀρνήσεις καὶ τοὺς πειραματισμοὺς ποὺ τώρα φαίνονται πόσον ἀνόητοι ἦσαν, καὶ νὰ ἀτενίσωμεν τὴν πραγματικότητα με τῆς ψυχῆς τὰ μάτια ἀπηλλαγμένα ἀπὸ τῆς μικρᾶς ζωῆς τὰς διαφόρους μικρότητας. Θὰ ἔλεγε κανεὶς, ὅτι δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔγινεν ὁ πόλεμος, διὰ νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὸν πνευματικὸν ὕπνον ἢ ἀνθρωπότης, ἀφοῦ μόνον ἔτσι ἠμποροῦσε νὰ συνέλθῃ!

Καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἔγινεν ὁ πόλεμος. Βεβαίως, οἱ ἄνθρωποι δὲν τὸν ἔκαμαν διὰ τὸν λόγον αὐτόν, καὶ κάθε ἄλλο παρὰ αὐτὰ ἐσκέπτετο, ὅταν ἤρχιζε τὴν δολοφονικὴν του ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὑποψήφιος τύρανός μας. Ἀλλὰ διὰ τὸν λόγον αὐτόν, διὰ νὰ ἐξυπνήσῃ καὶ νὰ διδαχθῆ ἢ ἀνθρωπότης, δι' αὐτόν, φαίνεται, τὸν λόγον παρεχώ-

ρησε τὸν πόλεμον αὐτόν ἢ Ἄνωτέρα ἐκείνη Δύναμις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξαρτᾶται ἢ πραγματοποιήσις τῶν ἀνθρωπίνων σκέψεων.

Καὶ ἡ ἀφύπνισις, αὐτὴ ἔχει κάμει ἤδη τὴν ἐμφάνισίν της εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡδη ἀπὸ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου (πολλὰς ἑπαναλαμβάνεται, ἀλλὰ ὄχι περισσότερο παρ' ὅσον τῆς ἀξίζει, ἢ χρονολογία αὐτῆ) ἢ ἀνθρωπότης ἤρχισε νὰ ἐξυπνᾶ ἀπὸ μίαν νάρκη, ποὺ ἐδήλωνεν ὅτι ἐπέρχεται τὸ «δούλειον ἡμαρ». Ἡ ὁμοθρονία τῶν Ἑλληνικῶν πυροβόλων, ποὺ διεκήρυξεν ὅτι ὑπάρχουν λαοὶ ποὺ δὲν θέλουν νὰ εἶναι δούλοι καὶ ποὺ δὲν καταφεύγουν εἰς τὰ δεσμὰ τῆς σκλαβιάς διὰ νὰ μὴ παραχθῆ τὸ χουζουρί τους, ἢ ὁμοθρονία αὐτὴ ἔδειξεν, ὅτι ἢ ἀσυνδοσία ἐκείνων ποὺ ἔχουν περιφρονήσει κάθε ἠθικῆς κανόνα δὲν εἶναι τόσοσ πληρῆς, ὅσον μερικοὶ εἶχαν φαντασθῆ. Καὶ ἢ νικηφόρος ἀντίστασις τοῦ Ἐθνους αὐτοῦ, καὶ ἢ καταισχύνη τῶν ἐπιδρομῶν ἐδίδαξαν εἰς ὄλους τοὺς λαοὺς ὄλης τῆς ὑψηλίου, τί εἶναι ἀλήθεια καὶ τί εἶναι κούφια λόγια.

Καὶ εἶχε τόσην ἀνάγκην ἢ ἀνθρωπότης ἀπὸ τὸ δίδαγμα αὐτό! Διότι ἐκεῖ ἦτο κάθε κακοῦ ἢ ρίζα. Ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶχε μάθει ἀκόμη νὰ διακρίνη μεταξὺ τῆς ἀληθείας καὶ τῶν διαφορῶν κενολογημάτων, γαρνιρισμένων με ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ μεγάλα λόγια. Καὶ ἠσθάνετο τὸν πειρασμὸν νὰ πετάξῃ τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἐφόδιον ἀχρηστον, καὶ νὰ διατηρήσῃ ἀ-

ενόχλητος τὸ ὁμορφοκομμένο ψέμμα. Καὶ πολλοὶ λαοὶ ὑπέκυψαν εἰς τὸν πειρασμόν. Καὶ ὠνομάσθησαν οἱ λαοὶ αὐτοὶ «προωδευμένοι». Καὶ εἰς τὴν χώραν μας, καὶ ἐδῶ, πολλοὶ ὑπῆρξαν, ποῦ ἤθελαν καὶ τὸν ἰδικόν μας λαὸν νὰ τὸν κάμουν ἕνα τέτοιον «προωδευμένον». Καὶ ἤθελαν πάσῃ θυσίᾳ νὰ τὸν κάμουν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν θησαυρόν τῆς ἀληθείας ποῦ τοῦ εἶχε παραδοθῆ, νὰ πετάξῃ τὰ πνευματικὰ του ἐφόδια. Καὶ ἐφώναζαν οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, καὶ ἐπάσχιζαν νὰ μᾶς δεῖξουν τὴν ἀνάγκην νὰ συμμορφωθοῦμε πρὸς τὸ παράδειγμα τῶν «προωδευμένων» Εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Καὶ ἐζητοῦσαν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι εἶναι ντροπὴ νὰ μένωμε σὰν στρεΐδια κολλημένοι στὰ ἰδανικὰ τῶν πατέρων μας καὶ τῶν παππούδων μας, ἀντὶ νὰ τὰ πετάξωμεν.....

Ἄλλὰ δὲν τὰ ἐπετάξαμεν. Δὲν ἐπίασαν ποτὲ ἐντελῶς εἰς τὸν τόπον μας τὰ μοντερνιστικὰ αὐτὰ λόγια, καὶ ἡ κάποια φθορὰ τοῦ πνευματικοῦ μας θησαυροῦ ποῦ εἶχε ἀρχίσει νὰ σημειώνεται, καὶ αὐτὴ ἐσταμάτησε, ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, καὶ κῦμα πνευματικῆς Ἀναγεννήσεως ἤρchiσε νὰ καλύπτῃ πέρα γιὰ πέρα τὸ ἔθνος μας.

Αὐτὸ τῆς πνευματικῆς Ἀναγεννήσεως τὸ κῦμα κατέπνιξε τοὺς ἐκπροσώπους τῆς τυφλῆς βίας, τῆς βίας ποῦ ἦτο ἡ ἀναπόφευκτος συνέπεια τοῦ ὑλιστικοῦ μοντερνισμοῦ. Αὐτὰ τὰ περιφρονημένα ἰδανικὰ ἀπετέλεσαν τὸν σωτήριον φραγμὸν κατὰ τῆς βδελυρωτέρας ἀποκτηνώσεως μὲ τὴν ὁποίαν ἠπειλήθημεν. Καὶ διότι δὲν ἐμιμήθημεν ἄλλους εἰς τὴν ἀποστασίαν, δι' αὐτὸ δὲν τοὺς μιμούμεθα καὶ εἰς τὴν ἤτταν καὶ τὴν ὑποδούλωσιν. Καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἀνθρωπότης βλέπει τώρα μὲ κατάπληξιν ἀλλὰ καὶ μὲ ἀγαλλίασιν, τὴν Ἑλλάδα νὰ σώζῃ τὸν πολιτισμὸν ἀπὸ μίαν ἐπιβουλήν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐκολάκευε κανεὶς ἂν τὴν ὠνόμαζε βάρβαρον.

Βλέπει τώρα ἡ ἀνθρωπότης, τί εἶναι Πίστις καὶ τί εἶναι ἀρετὴ, καὶ τί εἶναι αὐτοθυσία καὶ τί εἶναι ἡρωϊσμός καὶ τί εἶναι Πνεῦμα καὶ τί εἶναι ὄλα αὐτὰ τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶχαν ζητήσει νὰ ἀπαρνηθῶμεν. Βλέπει, σκέπτεται, καθαίρεται, ἀνασυγκροτεῖται.

....Καὶ ἐτοιμάζεται νὰ εὐλογήσῃ, ὄλη ἡ ἀνθρωπότης, σύσσωμος, τὴν ἡμέραν ἐκείνην ποῦ ἔφερε τὴν ἀφύπνισιν, τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1940!

Τὸ θέλημα τῆς ζωῆς

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΑΠΙΣΤΟΣ

«Υπάρχουν πιά ελληνικές καρδιές, όσο αποξενωμένες και να ήταν ως τώρα από την πίστιν, που δὲν νοιώθουν ἀκόμη τὸ θεῖο, πρῖσμακάριο, σκίρτημά της μέσα τους;... Πάντως ἐδῶ στὸ μέτωπο δὲν ὑπάρχουν. Πῶς ν' ἀνδῆξει ἐδῶ πάνω, στὶς ἰσχυρασμένες ἀπὸ «τὸ φτερό τοῦ ξολοθρευτῆ θανάτου» (γιὰ νὰ μεταχειριστῶ τὴν φράσι τοῦ ἀγαπητοῦ Βερότη) ἀγοιες πτυχές τῆς ἀλδανικῆς γῆς, ἡ νεανικὴ καρδιά που βλέπει μὲ τὸ ἐξαγνισμένο πιά μάτι της ὁλοφάνερο ἀπάνω στὸν Ἑλληνικὸ προμαχώνα τὸ χέρι Τοῦ Δικαίου, τὸ «Μὴ» Τοῦ ἀθέατου μὰ παντοδύναμου ρυθμιστοῦ τῶν τυχῶν λαῶν καὶ ἀτόμων;»

Βλέπω τὸν ἥρωα τῆς ἱστορίας μας αὐτῆς, ὄρθιο, ντυμένο στὸ ξεσομισμένο, καὶ λασπωμένο ἀπὸ τὴ δίνη τῆς μάχης ἔνδυμα τοῦ μαχητοῦ, μὲ τὰ χέρια τρεμάμενα ἀπ' τὴ χαρά, τὴν ὄψη ὠχρὴ ἀπ' τὴ συγκίνησι, νὰ βγαίνει στὸ προσκήνιο τοῦ «θεάτροι» μας, καὶ μὲ παλλομένη ἀπὸ τὴ θέρη τῆς καρδιάς του τὴν φωνή ν' ἀπολογῆται στοὺς θεατὰς μὲ τὰ παραπάνω λόγια.

Ἔχομε τὴν τιμὴ, κυρίες καὶ κύριοι, νὰ σᾶς παρουσιάσωμε ἕνα παληκάρι ἀπὸ τὶς πρῶτες γραμμές. Ἀπολογεῖται, γιατί ὡς τώρα στὴ ζωὴ τῆς πόλεως τὸν ξέρατε παγερό καὶ ἀτεγκτο ἀρηγή, τὸν ἀντικρύσατε πάντοτε βουτηγμένο στὸ σκεπτικισμό καὶ τώρα τὸν βλέπετε νὰ γυρίξει ἀπὸ τὶς παγωμένες φονικὲς κορφές τοῦ μετώπου μὲ καινούργια λαμπερὴ ψυχὴ, ἀκτινοβόλος ἄγγελος τοῦ πνευματικοῦ «νενικήκαμεν» που φωνάζουν ὅσοι νέοι πιστοί.

*

Ἐίχε κρατήσει ὁ ἥρωάς μας, μὲ πείσμα τὶς ἰδέες τῆς ἀπιστίας ἀπὸ τότε που οἱ ἀκαθημασίες τῶν παλιῶν θεωριῶν τοῦ εἰ-

χαν ναρκώσει, στὰ φοιτητικὰ θρανία, κάθε ψυχικὴ ἰαμάδα.

Ἀπάνω στὰ ὑψόμενα τοῦ Πογοραδέτς ὁ κ. καθηγητῆς τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας... (που ἀρκεῖται τώρα στὰ γαλόνια τοῦ λογίου) τριγυρισμένος ἀπὸ τὶς ἀόρατες θανατηφόρες τροχιές που προδίδονται ἀπ' τὸ ἀπαίσιο ξέσχισμα τῶν ἀέριων στρωμάτων, βλέποντας δεξιά κι' ἀριστερὰ τὶς ἄλικες κηλίδες νὰ κόβουν τὴν κρυσταλλιασμένη λευκότητα τοῦ χιονιοῦ, ζήλησε τὴ φλόγα που συντηροῦσε ἡ πίστις, ἄσβεστη, στὰ στήθη τῶν συντρόφων του που ὀμοῦσαν στὸν θάνατο σὰν σὲ χορὸ πανηγυριοῦ. Τὸ βράδυ κάτω ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ ἀντίσκηνο, ὅταν ἔπεφταν μουνγὰ οἱ καινούργιες νιφάδες στὸ πανί καὶ τὸ βάραιναν ἀναγκάζοντάς το νὰ κἀνη δεξιά καὶ ἀριστερὰ κοιλιές, ἔπαινε τὸ μάτι του κάποιον συναδέλφο νὰ κάνει τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, σκυφτός, ἐνῶ στὸ ἀξύριστο πρόσωπό του, στὸ χνοῦδι τῆς χλαίνης του λαμπυρίζουν ἕνα πλῆθος μικρὰ διαμαντάκια—ἡ παγωμένη ἀνάσα του. Ἡ ἄρπαξε τὸ αὐτί του, μὲς' στὸν κοῦρο ἀέρα τοῦ πένινου καταρτυγίου των, δυὸ λόγια προσευχῆς, που ἀλαφρώνουν τοὺς πόνους τοῦ συναδέλφου, που ἄρχισε νὰ αισθάνεται τοὺς πρῶτους νιγμούς τοῦ κροσπαγήματος. Καὶ τοὺς ζῆλευε ὁ κ. καθηγητῆς καὶ νῦν λογίως τοὺς ἥρωες αὐτοὺς τῆς χθεσινῆς ἡμέρας που αὔριο μὲ νέα ὀρηγὴ θὰ συνεχίσουν τὸ θαυμαστὸ ἔργο τους.

Ἐ ἀγαπητοί μου τῶν μετόπισθεν, συγχωρήστε με που σᾶς ξέχασά. Εἰσθε καὶ σεῖς, μὲ τὴν σγκανητικὴ συμμετοχὴ σας, που τόσο αισθανόμαστε ἐδῶ πάνω, εἰσθε καὶ σεῖς ἕνα βασανιστήριο γιὰ τὸν κ. καθηγητῆ πολέμιστή μας. Οἱ ἐσχές σας, τὰ νέα σας, οἱ ἐλπίδες σας, τὰ δῶρα σας που φτάνουν ὡς ἐδῶ σκορποῦν τόσο ζωηρὸ τὸ ἄρωμα τῆς πίστεως!

Πῆρε στὸ «ἀτομικό του δέμα» μαζί μὲ ἕνα σωρὸ πράγματα κι' ἕνα πουλόβερ. Ἡ λεπτὴ ψυχὴ που ὠδηγοῦσε τὰ εὐγενικὰ δάχτυλα στὸ ἔργο τῆς βελόνας τὰ ἔσπρωξε νὰ πάρουν τὴν πέννα καὶ νὰ χαράξουν αὐτὰ τὰ λόγια που εἶχε ἕνα χαρτί, ραμμένο προσεκτικὰ στὸ μέρος τῆς καρδιάς: «γιὰ νὰ θεομάνῃ αὐτὸ τὰ παληκαρία στήθη σου δοξασμένη μαχητὴ μας, μὲ τὴν εὐχὴ ὁ Θεὸς

νά κρατάη ζεστή τήν καρδιά σου και νά σέ προστατεύη ως τήν τελική νίκη.

"Ίσως είμαι ό τελευταίος άπιστος, σκεπτότανε μελαγχολικά.

Μά ή πίστις τόν κυνηγοῦσε... και τόν άνάγκασε νά τήν δεχθῆ.

*

Πῆρε διαταγή τό τάγμα του νά ἐπιτεθῆ. Τώρα, σάν τή γάτα πού φερμάρει τό θῦμα της, άκίνητοι, συσπειρωμένοι πίσω από τά άτομικά όρῦγματα μάχης, περιέμεναν σέ νευρική υπερένταση νά τελειώσῃ ή «προπαρσασκευή» τοῦ πυροβολικοῦ γιά νά καταλάβουν τό όχυρωμένο ὑψωμα. Ἡ βολή είναι ἔνα θαῦμα!

Πάνω από τά κεφάλια τοῦ λοχίου μας και τῶν συντρόφων του καμπυλώνουν τήν αμείλικτη τροχιά τους οί ἑλληνικές όβιδες, περνοῦν σφυρίζοντας και πέφτουν «συστημένες», κατά τήν έκφρασι τοῦ μετώπου, στόν στόχο τους.

Ἡ καρδιά τῶν πεζῶν πού θά ἐπιτεθοῦν φτερουγίζει από πατριωτική ίκανοποίησι καθώς παρακολοθοῦν τήν θαυμαστή ἐπιτυχία τοῦ πυροβολικοῦ πού τοὺς ὑποστηρίζει. Τά δάκτυλά τους σφίγγουν νευρικά τά μάνιχερο. Ζήτω τό πυροβολικό μας, φωνάζουν ἑξάλλοι. Ἐχουν δίκη. Ἡ ἐπιτυχία τῆς βολῆς είναι ἑξαιρετική.

Κάθε όβις και ήφραϊστειο. Τό ὑψωμα καίγεται από τις ἐκρηξεις.

Βλέπουν τώρα—είναι πιά ἔτοιμοι γιά τό τελευταίο τους ἄλμα—τόν ἐχθρό ζετρελλάμενο από τό εὔστοχο πῦρ τῶν ἑλληνικῶν πυροβόλων νά ἀδειάζῃ τις όχυρές θέσεις του και νά ἐγκαταλείπῃ τό ὑψωμα. Πετάχτηκαν γιά τό ἄλμα.

"Ἐτοιμη δουλειά!

Δόθηκε στό πυροβολικό τό σύνθημα νά πάψῃ τή βολή και ὄρμησαν στό ἐγκαταλειμμένο όχυρό. Οὔτε ἕνας δικός τους χτυπημένος.

Βρίσκονται τώρα άπάνω, μεθυσμένοι από χαρά, φιλοῦν ό ἕνας τόν ἄλλον...

Μά άπάνω στη ζάλη τῆς ἐπιτυχίας κάνει ό λοχίας μας ἕνα—άπιστευτο ἀλήθεια—λάθος: Ἐλγε ἔτοιμες αὐτὸς τις δυὸ φωτοβολίδες, μιὰ γιά νά ζητήσῃ πῦρ από τό πυ-

ροβολικό πού ὑποστηρίζει τήν ἐπίθεσι, τήν ἄλλη γιά νά ἀναγγείλῃ τήν κατάληψι τοῦ ὑψώματος. Δέν μπόρεσα νά μάθω τί συνέβη.

Τυφλώθηκε; Σταμάτησε τό μυαλό του; "Ὡ τόν δυστυχομένο!... Ἐκανε λάθος στήν ἐκλογή;

"Ὡ Θεέ μου!! τόν άκουσαν οί σύντροφοί του νά ἀρθρώνῃ με κόπο... Ἐλγε ρίξει τό αντίθετο χρώμα... Και τό δικό μας πυροβολικό άρχίζει νά καταιγίζει πάλι τό ὑψωμα..

"Ἐχουν ἀνεθῆ μαζί μ' αὐτόν ό λοχαγός και καμιά δεκαπενταριά ἄλλοι—οί ταχύτεροι...

Ὁ λοχίας—ό καθηγητής ἔπεσε χάμω. Ἡ ψυχὴ του ἔλυωνε από τήν ὀδύνη. Ἦταν ό ὑπαίτιος. Δέν ἤξευρε κι' αὐτὸς πῶς. Ἴσως νά μὴν εἶχε και τυπική εὐθύνη... Ἴσως κάποιο τυχαίο περιστατικό... Τό πιθανότερο, γιατί ἦταν βέβαιος πῶς ποῦσε ἕνα καλά.... Μά, ό ἑαυτός του δέν θά τὸν στυχοροῦσε ποτέ... Και εὐχόταν τό φιλότιμο παιδί, ὄλες οί όβιδες νά μαζευτοῦν άπάνω του...

Σήκωσε πρῶτος τό κεφάλι του και με ἀλλοιωμένη από τήν τρομερή ὀδύνη ὄψη ἔριξε ἕνα γύρω τό θολωμένο βλέμμα του...

Εἶναι λοιπὸν κανένα κακό όνειρο πού τελείωσε; Κοιμήθηκε ἐκεῖ στό ὄρυγμα και τὰ εἶδε ὄλ' αὐτὰ στό όνειρό του;

"Ὁχι! Εἶναι... ἀπλούστατα... ἀλλά κρίνατε μόνοι σας τί είναι!

Οἱ όβιδες πού τις κατεύθυνε τό λάθος του κατά τῶν Ἑλλήνων βροντοῦν στό ὑψωμα με ὑπόκωφο κρότο, μονγγές, χωρίς νά ἀκούγεται καμμιὰ ἔκρηξις.

Δέν ἀνοίγονται οί φονικοί κρατήρες, δέν σκίζουν τόν αέρα οί θανατηφόρες δέσιμες ἀπ' τὰ πυροκόμενα λεπίδια τῶν θορασιμάτων. Μιὰ στις δέκα πού σκάζει λέξ πῶς διαλέγει κι' αὐτὴ τις ἄκρες γιά νά πέσῃ ἢ τινάζει τὰ κρυσταλλιασμένα χιόνια από τὰ βάθη τῆς πλαϊνῆς χαράδρας, σάν κάποιο χέρι νά προστατεύῃ τοὺς φαντάρους μας από τις συνέπειες τοῦ λάθους.

Και τότε; Πεσμένος με τὰ μούτρα στή γῆ, ἐνῶ ζητοῦσε λυτρωτὴ τόν θάνατο, ό λοχίας πού στήν βαθεῖα ἀτελπισία του, εἶχε προσκαλέσει με τήν κραυγὴ τῆς συντριβῆς του τὸν Ποιητὴν τῶν θαυμάτων, εὗρισκε τώρα τὴ ζωὴ, ἀντικρούοντας τὴ θαυμαστὴ

ἐπέμβασι τοῦ Κυρίου τῆς γῆς καὶ τῶν οὐρανῶν.

Ἡ πίστις τὸν εἶχε ἐπὶ τέλους φθάσει....

Ἀπάνω στὸ παρατηρητήριο τῆς μοίρας ποὺ ὑποστηρίζει τὴν ἐπίθεσι ὁ μοίραρχος παίρνει θηλωμένους τὸ ἀκουστικό:

—Μὰ τί συμβαίνει ἐπὶ τέλους ἐκεῖ κάτω;

Ἐννιά βλήματα στὰ δέκα δὲν σκάζουν στὴν τελευταία βολή ποὺ μᾶς ζήτησε τὸ πεζικό!...

—.....

—Βάλλετε, εἴπατε, μὲ Ἰταλικά βλήματα, ἀπὸ τὰ λάφυρα; Γιατί;

—.....

—Ἰταλικά βλήματα! Σκάρτα σὰν ζι' αὐτούς..... Τί ἀτυχία!.....

Μὰ ἐκεῖνη τὴν ὥρα ὁ ἔφιππος σύνδεσμος μὲ τὸ πεζικό τὸν διέκοψε πηδώντας λαχωνισμένους στὸ παρατηρητήριο:

—..... Ὅχι ἀτυχία κ. μοίραρχε, θαῦμα δὲν λέτε καλύτερα....

Τοὺς τὰ εἶπε.

Καὶ τὰ μάτια τῶν πολεμιστῶν ὑψώθηκαν στὸν οὐρανὸ γεμάτα δάκρυα....

ΟΥΤΙΣ

ΟΡΘΡΟΣ

Ἄναρχη Ἐσὺ καὶ λατρευτὴ καὶ θεῖα Φωτοπηγή,
 ποὺ γέρνουν μπρὸς σου εὐλαδικὰ τῶν οὐρανῶν οἱ θρόνοι·
 καθὼς ἢ μυριοπλούμιστη γλυκοχαράζει Αὐγή
 καὶ χρυσοπόρφυρα χαλιὰ τοῦ ἡλίου τὸ διάβα στρώνει,
 στὸ μεγαλεῖο Σου τ' ὀρθινὸν ὕμνους τὸ φῶς ὑψώνει.

ΔΕΙΛΙΝΑ

Ὁρρα, πανώρρα δειλινά, γλυκά, γεμάτα εἰρήνη,
 γλυκόχρωμα, ἀπαλόφωτα, μαθιά, τριανταφυλλένια·
 ὄσες φορές τοὺς πόνους μου τοὺς ἔχετε ἀπαλύνει,
 κι' ἀποκοιμίσατε γλυκὰ κάθε μου μαύρην ἔννοια,
 τόσες φορές ὕμνῶ μ' ἐσᾶς κι' Ἐκεῖνον ποὺ σᾶς δίνει.

Γ. Βερ.

Επίκαιρα

ΑΠΟ ΔΟΞΗΣ ΕΙΣ ΔΟΞΑΝ

«Ολόκληρον τὸ Ἔθνος, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, σὰς σκέπτονται μὲ σταργὴν καὶ ὑπερηφάνειαν, στρατιῶται τῆς Ἑλλάδος, καὶ αἱ εὐχαίων, μαζί μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, σὰς παρακολουθοῦν».

Ἐκφρασις μιᾶς συγκινητικῆς πραγματικότητος εἶναι τὰ λόγια αὐτά, ποῦ ὁ Κυβερνήτης τῆς Χώρας μας ἀπηύθυνε πρὸς τὰ μαχόμενα παιδιά τῆς Ἑλλάδος. Διότι, πράγματι, δὲν ὑπάρχει Ἑλλήνων τῶν μετόπισθεν, ποῦ νὰ μὴ στρέφεται διαρκῶς ὁ νοῦς του πρὸς τὰ πεδία τῶν ἐπικῶν ἀγῶνων. Δὲν ὑπάρχει σιγμὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἀπευθύνονται ἀπὸ ἀναρίθμητα Ἑλλήνων στόματα ἰκεσίου θερμαὶ πρὸς τὸν Ὑπέρτατον Θεὸν τῶν δυνάμεων καὶ τὴν Ὑπέρμαχον Στρατηγόν. Ἀλλὰ καὶ δὲν περᾶ σιγμῆ, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν γραμμὴν τῶν ἐπιχειρήσεων, κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐκδηλώνεται πλουσία, ἀφθονος, ἀκαταγώνιστος, ἢ προστασία τῶν Οὐρανῶν, ποῦ παρέχεται πρὸς τὸ ἀγωνιζόμενον Ἔθνος μας. Μὲ ὀλίγας ἀλλὰ ζωντανὰς λέξεις, κατῴρωσε καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ Ἐθνικὸς Κυβερνήτης νὰ παραστήσῃ τὴν δόξαμχον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν περὶ πάντων ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ τὴν θαυμαστὴν σύμπραξιν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντος, τῶν ἐθνικῶν μας δυνάμεων καὶ τῆς θείας Παντοδυναμίας, ποῦ συνεργάζονται μὲ τὴν ἀρμονίαν, ὀδηγοῦσαι τὸ Ἔθνος μας ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ

Πῦρ τῆς δοκιμασίας ὁ πόλεμος δοκιμάζει μιὰν ποῦν μιὰν τὰς ἀξίας ἐκείνας τὰς πνευματικὰς, τῶν ὁποίων θεματοφύλαξ ἦτο τὸ ἔθνος μας, καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀνεκτίμητον πράγματι ἀξίαν των. Βιβλία δόλοκληρα, ὅσον δῆποτε καλογραμμένα, δὲν θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ὠφελήσουν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ὅσον ὁ ἀγῶν μας. Καὶ τώρα, μὲ τὴν σειρὰν των, αἱ ἀξία αὐτὰ ἀναγνωρίζονται ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην—καὶ δὲν εἶναι, ἢ ἀναγνώρισις αὐτῆ, ἀπὸ τὰς μικροτέρας ἐκφάνσεις τῆς νίκης μας.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἤρχισε πλέον νὰ ἀναγνωρίζεται γενικῶς τί πολῦτιμον, σω-

τήριον πράγματι θησαυρὸν ἀποτελεῖ διὰ λαοὺς καὶ άτομα ἢ ἀγνότης τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἶχαν διάφορα ἔξυπνα κεφάλια χρησιμοποίησι ὡς στόχον διὰ τὰς εἰρωνικὰς ἐπιθέσεις των. Ἡ ἀγνότης, ἢ ἐγκράτεια! Τί δὲν εἶχε ἀκούσει ἢ ἀρετὴ αὐτῆ—καὶ ὅσον προσπάθων νὰ τὴν ἀκήσουν εἰς τὸν βίον των—ἀπὸ διαφόρους δῆθεν μεγάλους ἐπιστήμονας τοῦ γνωστοῦ κοσμοπολιτικοῦ τύπου ποῦ ἐλυμαίνετο ἄλλοτε τὴν εὐρωπαϊκὴν διανόησιν! Καὶ ἐδῶ, δυστυχῶς, εἶχε παρατηρηθῆ μία τοιαύτη προσπάθεια, εἰς κάποιον δὲ περασμένον φύλλον τῶν «Ἀκτιῶν», ἐξ ἀφορμῆς διαλέξεων ποῦ ἔγιναν εἰς τὰς Πάτρας, ἐδόθη εὐκαιρία νὰ ἐκφρασθῆ ἢ χαρὰ μας, διότι ἤρχισεν ἢ κάθαρσις καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. Ἀλλ' ἰδοῦ ὅτι ὁ πόλεμος ὀλοκληρῶναι τὴν κάθαρσιν. Διότι ὁ πόλεμος ζητεῖ ἠρωϊσμὸν καὶ ἠρωϊσμοῦς σμὸς δὲν εὐρίσκειται ἄλλου παρὰ εἰς τὴν ἀγνότητα. «Ὁ ἠρωϊσμοῦς πάει μὲ τὴν ἀγνότητα», γράφει γνωστός μας λόγιος, εἶναι δὲ ἐκτάκτως χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι λόγοι μας, μεταβάτες εἰς τὸ μέτωπον ὡς πολεμικοὶ ἀνταποκριταί, ἀναγνωρίζουν τώρα καὶ διακηρύττουν τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν, ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσει.

Ὅταν ἢ δολοφονικὴ ἐπίθεσις ἤλθε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Ἑλληνα νὰ ἐπιτέλῃ θαύματα ἀνδριαμοῦ, διὰ νὰ σωθῆ τὸ Ἔθνος καὶ ὁ πολιτισμὸς καὶ ἄρα καὶ ἢ ἐπιστήμη, ὄχι εἰς τοὺς διαφόρους σεξολόγους ἀλλ' εἰς τὴν ἀγνότητα καὶ τοὺς κήρυκας καὶ ἐφαρμοστάς τῆς ἐζητήθη καὶ εὐρέθη ἢ δύναμις ποῦ δημιουργεῖ τοὺς ἥρωας. Καὶ εἶναι, ἀναμφιβόλως, πολλαπλῶς ὠφέλιμος ἢ διαπίστωσις τῆς ἀληθείας αὐτῆς.

ΠΟΣΟΝ ΦΥΣΙΚΗ!

Καὶ πόσα, ὅμως, ἄλλα, δὲν μᾶς διδάσκει ἢ ἐποποιεῖα τοῦ ἀγῶνός μας; Ὅλοι ὅσοι ἔχουν τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ ζοῦν τὴν ζωὴν τοῦ Μετώπου ὡς αγωνισταί, ἀλλὰ καὶ ὅσοι, ὑπὸ διαφόρους ἰδιότητας, παρηκολούθησαν κάπως, ἔσω καὶ δι' ὀλίγον, τὴν ζωὴν αὐτὴν, καὶ ὅσοι ἀπὸ γράμματα ἢ ἀφηγήσεις λαμβάνουν μιὰν σχετικὴν ἰδέαν, ὅλοι τὸ νοιώθουν: Ὅλοι νοιώθουν πόσον μεγάλη πνευματικὴ κοσμογονία συντελεῖται ἐκεῖ πάνω, ποῖα πνευματικὴ ἀποτοξίνωσις καὶ ἀνάπλασις πραγματοποιεῖται μέσα εἰς τὸν στρατὸν ποῦ ἀγω-

νίζεται τον Ιερόν υπέρ πάντων αγώνα. Πού νά σταθούν, εις τὴν ἱερὰν αὐτὴν δημιουργίαν, ἐλαφρότητες τῆς ὑλόφρονος κοσμοπολιτικῆς ζωῆς τοῦ ὀρθολογιστικοῦ συστήματος! Πού αἱ θεωρίαι τῶν ἀνατροπέων καὶ τὰ διάφορα ἀνεύθυνα σεολογήματα καὶ ἄλλα τὰ ἀχυρα τοῦ ὀρθολογιστικοῦ ψευδοπολιτισμοῦ! Μόνον ὡς ἀντίλαλον ἀπὸ τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Ἀδριανικοῦ πελάγους συναντοῦν κάποτε κάτι τέτοια οἱ πολεμισταὶ μας, ὅταν, ἰδίως, βλέπουν μὲ τί εἶδους πνευματικὰ ἐφόδια ἦσαν γεμάτοι οἱ ἀποτυχηνοὶ ἐπιδρόμοι. Πόσον χαρὰν προξενεῖ ἡ διαπίστωσις αὐτῆ τῆς πνευματικῆς ὑγείας τοῦ στρατοῦ μας! Πόσον ἀγάλλεται, ὅταν βλέπῃ στρατιώτας καὶ ἀξιωματικούς, ἀκόμη καὶ ἀνθρώπους πού ἐζοῦσαν τὴν ἄλλοτε «μεγάλην ζωὴν», νά εἶναι τώρα γεμάτοι ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ζωὴν, πού εἶναι ἡ προϋπόθεσις διὰ κάθε τι τὸ ἀνώτερον! Ὅταν βλέπῃ εἰς τὸν στρατὸν μας ζωντανὴν πραγματικότητά τὴν Πίστιν, τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς, τὴν ἀφοσίωσιν μέχρι θανάτου εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς ἀνωτέρας, πού ἐθεωροῦντο ἄλλοτε ὡς χιμαίραι!

Ἄλλὰ καὶ πόσον εὐεξήγητον γίνεται, ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ, τὸ θαῦμα ἐκεῖνο πού συνετελέσθη εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν! Πόσον φυσικὴ μᾶς φαίνεται, ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ, ἡ Νίκη!

Α ΚΟΜΗ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ

Εἰς τὸν πανελλήνιον συναγεμῶν, ὁ ὁποῖος κατὰ τρόπον μεγαλειώδη ἐξεδηλώθη ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας τοῦ πολέμου, θαυμασιῶς δὲν ὑπῆρξε μόνον ἡ ἰσχυρὰ ἄλλων μεγάλων καιρῶν καὶ κατορθωμάτων εὐψυχία, μὲ τὴν ὁποίαν αἱ φάλαγγες αἱ ἑλληνικαὶ ὠρθώθησαν ἐνώπιον τῶν ἐπιηρμένων ἐσθολέων. Κινοῦν τὸν θαυμασμόν ἐξ ἴσου καὶ αἱ εἰς βαθμὸν πρωτοφανῆ ἐκδηλώσεις τῶν μετόπισθεν. Ἐκδηλώσεις ἀλληλεγγύης, στοργῆς διὰ τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἀγωνιστῶν, ὀλοφύχου συμμετοχῆς εἰς τὸν πανελλήνιον Κοινωνικὸν Ἐρανον, πού σκοπὸν ἔχει τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν. Κόραϊ πτωχὰ, συντηρούμενα ἀπὸ γλισχρον ἡμερομισθίων, προσέφεραν τὰς μικράς τῶν οἰκονομίας, τὰς ὁποίας τίς οἶδε ἀντὶ ποίων κόπων καὶ στερήσεων εἶχαν ἀποταμιεύσει. Κοσμήματα πολῦτιμα, ἀναμνηστικὰ προσώπων προσφιλῶν, τὸ ὑστέρημα τοῦ ἐργάτου καὶ τὸ μονόλεπτον τοῦ ἀγρότου καὶ τοῦ πτωχοῦ βιοπαλαίστου, συντηθήσαν εἰς τὸν ἔρανον αὐτόν, ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπάντησις εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος.

Ἄλλ' ὑπάρχει ἴσως ἀκόμη περιθώριον δι' ὁμοίας ἐκδηλώσεις ἀλληλεγγύης καὶ πατριωτισμοῦ. Περιθώριον, ὄχι πλέον εἰς τὸ πτωχικὸν βαλάντιον τοῦ ἐργάτου καὶ

τῆς πτωχῆς ἰκῆρας καὶ τοῦ γέροντος γεωργοῦ, ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου ἡ «ἀπλοχερία» ἔχει τὴν θέσιν τῆς, ὄχι μόνον διότι τὴν προκαλεῖ τὸ εὐγενεὲς ἐλατήριον τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἀλτρουισμοῦ, ἀλλὰ, ἐπιπροσθέτως, καὶ διὰ τὴν ὑπαρξὴν ὑλικῶν περιουσιῶν. Αἱ ἀνάγκαι πάντοτε ὑπάρχουν. Δέν εἶναι εὐκόλον νά ἱκανοποιηθοῦν πλήρως ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμῆν. Ὅταν ἐκεῖ ἑπάνω εἰς τὰ Ἀλβανικὰ βουνὰ προσφέρεται μὲ τόσῃ ἐπικήν αὐτοθυσίαν τὸ αἷμα τῶν ἡρώων, ἡ προσφορὰ ὑλικῶν ἀγαθῶν ἐδῶ εἰς τὰ μετόπισθεν εἶναι κάτι πού ἐπιβάλλεται καὶ ὡς ἐκπλήρωσις ὀφειλῆς πρὸς ἐκεῖνους.

ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ

Ἐκκλησίαις ἐπὶ ἐκκλήσεων, προτροπὰς ἐπὶ προτροπῶν ἀποστέλλει διαρκῶς πρὸς τὰς στρατιάς του τῆς Ἀλβανίας, παραλλήλως πρὸς τοὺς ἀλλεπαλλήλους ἀντικαταστάτας τῶν ἀρχιστρατῆγων του, ὁ δυνειροπλὸς καὶ φαντασιόπληκτος ἀπόγονος (σωματικὸς καὶ πνευματικὸς) τοῦ Καρακάλλα. Ἐκκλησίαις ἀπεγνωσμένα πρὸς τὴν ἀνδρεία, τὴν γενναϊότητα καὶ τὰς ἄλλας πολλὰς καὶ πολυὺμνήτους ἀρετὰς τῶν τριενδόξων στρατευμάτων του. Προτροπὰς συντεταγμένας εἰς τὸ πομπωδέστερον δυνατὸν ὕφος, ὑπερβάλλον καὶ αὐτὰς τὰς ἀγορεύσεις του ἀπὸ τὸν ἐξώστην τοῦ Παλάτσο Βενέτσια. Ἄλλ' αἱ ρητορικώταται αὐτὰ προτροπαὶ αἱ γεμάται μόνον ἀπὸ λόγια καὶ κούφιαν πεποίθησι εἰς τὸ ἐγὼ καὶ μόνον εἰς τὸ ἐγὼ τοῦ Ἰταλοῦ δικτάτορος, ἀπευθυνόμενα εἰς ἕνα στρατὸν πού ἐστάλη νά πολεμήσῃ ἕναν ἀγῶνα ἐσπερημένον πάσης ἠθικῆς δικαιοσύνης καὶ κάθε εὐγενεοῦς ἐλατηρίου, εὐρίσκουν πάντοτε τὴν ἀπήχησιν τοῦ ἀλαλάζοντος κυμβάλου.

Καὶ ὁ μεγαλόστομος καὶ λαλιώτατος καὶ τροσκοκράτης δικτάτωρ, ὕστερα ἀπὸ τὰ μαθήματα καὶ τὰ παθήματα, πού ὑπέστη ἀπὸ ἕνα λαὸν μὲ πίστιν καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς θυσίας, ἐγαμύλωσε πλέον τὸ «ἴσο», καὶ ἐτράπη τὴν ὁδὸν τῆς ἐπαιτείας, κάμινον πλέον ἐκκλησίαις ὄχι πρὸς τὰ γενναῖα του στρατεύματα, ἀλλὰ πρὸς κατεύθυνον διαφορετικῆν.

Πολλὰ μέσα καὶ πολλὰς μεθόδους δολιότητος καὶ κακοουργίας ἐχρησιμοποίησαν ἕως τώρα ὁ θλιβερός ἀνθρώπος τῆς Ρώμης. Ὅ,τιδὴποτε νέον μέσον καὶ οἰσινδύποτε ἄλλην μέθοδον θελήσῃ νά χρησιμοποιήσῃ, δέν θά παύσῃ νά ἔχῃ ἀπέναντί του τὸν ἴδιον λαόν: ἕνα λαόν πού τὰ συνθήματα τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς υπερτάτης θυσίας τοῦ ἔρχονται ἀπὸ πολὺ παλαιὰ, ἀπὸ γενεὰς καὶ ἱστορίαν αἰώνων. Ἐνα λαόν, πού ἡ αὐτοθυσία του καὶ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὸν τρόμον καὶ πρὸς τὸν πόνον καὶ πρὸς τὸν θάνατον ἔχει τὰς ρίζας τῆς εἰς τὴν πίστιν, τὴν

πίστιν τὴν Χριστιανικὴν. Καὶ ἂν ἡ πίστις αὐτῆ ἔχη τὴν δύναμιν, —καθὼς ὁ Αἰώνιος ἀρχηγὸς τῆς πίστεως τὸ ἐθεβαίωσε—νά μετακινήσῃ πρὸς τὴν θάλασσαν, ἡ ἰδία πίστις θὰ ἐνδυναμώσῃ τὸν λαὸν τοῦτον, ὅσαι-δήποτε καὶ οἰαδήποτε δοκιμασίαι καὶ ἂν μεσολαθήσουν, μέχρι τέλους, διὰ νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν—ὄχι πλέον ὄρη, ἀλλὰ τὰς μυριοπληθεῖς στρατιάς τῶν νεοθαρβάρων.

Ἡ ἔκδοσις τῶν «ΑΚΤΙΝΩΝ».

Ἐπίθεσις ἐναντίον παντός, ὅτι εἰ- ναι πνευματικὸν ἢ ἐπίθεσις τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας, φυσικῶ τῷ λόγῳ διδεδί τὸν ρυθμὸν τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὴν διὰ τοῦ τύπου διάδοσιν τῆς σκέψεως. Ἔτσι καὶ αἱ «Ἀκτίνες» αἰσθάνονται διὰ τὴν ἔκδοσίν των, τοὺς περιορισμοὺς τοὺς ὁποίους γενικῶς ὁ τύπος κατ' ἀνάγκην αἰσθάνεται.

Ἡ σύνθεσις τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ περιοδικοῦ τοῦτου ὑπέστη, ἐν πρώτοις, τὸν πολέμῳ τὸν ἀντικτυπῶν. Ἐχουν τὴν μεγάλην τιμὴν αἱ «Ἀκτίνες» νὰ ἀντιπροσωπεύωνται εἰς τὸν ἱερόν μας ἀγῶνα, διὰ συντακτῶν καὶ συνεργατῶν των, οἱ ὁποῖοι τώρα εὐρίσκονται εἰς τὸ Μέτωπον. Τοῦτο, βεβαίως, καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν ἔρηρσιν ἀκριβείας περὶ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς ὕλης τοῦ φύλλου. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐνόητος ἀνάγκη οἰκονομίας εἰς τὴν κατανάλωσιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ χάρτου καὶ δυσχέρειαί τινες, συναφεῖς πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς πρὸς τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν διεκπεραιώσιν τοῦ φύλλου, ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐξῆς ρύθμισιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιοδικοῦ κατὰ τὸ 1941:

Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐκδίδωνται αἱ «Ἀκτίνες» κατὰ μῆνα (πλὴν δύο μηνῶν τοῦ θέρους), εἰς 24 σελίδας κατὰ φύλλον. Δὲν δυναμέθα ὅμως νὰ ἀναλάβωμεν εὐθύνην τινὰ διὰ τὴν ἔκδοσιν ὄλων τῶν μηνιαίων τευχῶν, οὔτε διὰ τὴν ἐμφάνισιν των μετὰ τὴν μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθεῖσαν χρονολογικὴν ἀκρίβειαν, δοθέντες ὅτι ἡ ἔκδοσις καὶ ἐξαπατάται ἐκ τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν. Ἡ τιμὴ τοῦ φύλλου θὰ παραμένῃ ἡ αὐτῆ, ἦτοι δραχ. 5 κατὰ τεῦχος, ἡ ἐτήσια συνδρομὴ ὅμως καθορίζεται εἰς μόνον δραχ. 35, ὡς ἂν, δηλαδή, ἐπρόκειτο νὰ ἐκδοθοῦν μόνον ἑπτὰ τεύχη κατὰ τὸ ἔτος αὐτό.

Κάποια ἀνωμαλίαν, βεβαίως, παρουσιάζει ἡ ρύθμισις αὐτῆ, ὁμολογοῦμεν ὅμως, ὅτι δὲν λυπούμεθα δι' αὐτό. Ὅταν, μετὰ τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν, ἡ τελικὴ Νίκη ἐπιστέψῃ τὸν ἀγῶνά μας καὶ, μαζί μετὰ τοὺς ἄλλους ἀγωνιστὰς ἐπανέλθουν καὶ οἱ στρατευθέντες συντάκται καὶ συνεργάται μας, θὰ ἔχωμεν ἀρκετὰ νὰ ἀφηγηθῶμεν ἀπὸ τὰ μεγαλεῖα τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ ἀρκοῦσαν τὴν πρὸς τοῦτο ἄνεσιν, ὥστε νὰ ἀναπληρωθῇ μετὰ τὸ παραπάνω ἢ κάποια ἀταξία, τὴν

ὁποῖαν μᾶς προξενεῖ ἡ ἀνάγκη νὰ ἀφιερῶσωμεν ὅλας μας τὰς δυνάμεις εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῆς ἀνοσιῦ ἐπιδρομῆς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟΝ

Οἱ ἀσταθμητοὶ παράγοντες.

Ἀγαπηταί μου «Ἀκτίνες»

Εἶναι γνωστῆ, ὄχι μόνον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἡ θαυμαστὴ ἐπιτυχία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πυροβολικοῦ εἰς τὸν ἱερόν μας ἀγῶνα. Ἀξίζει ὅμως ἐν προκειμένῳ νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὸ ὅπλον αὐτό, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ κατ' ἐξοχὴν τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὸ μεταφυσικὸν στοιχείον ἐπαίξεν εἰς τὸν ἰδικόν μας πόλεμον σημαντικὸν καὶ κύριον ρόλον.

Σπεύδω νὰ ἐξηγηθῶ δι' ὄσους, λόγῳ μὴ ἐμβαθύνσεως εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἢ ἐλλείψεως εἰδικῶν γνώσεων, ἡ ἀνάμιξις φυσικῶν νόμων μετὰ ἀσταθμητῶν καὶ μεταφυσικῶν παραγόντων δὲν εἶναι οἰκεία. Ὑπάρχει εἰς τὸ Πυροβολικὸν ἡ ἀρχὴ (ὀνομαζομένη ἀρχὴ τῆς «διασποράς» τῶν βλημάτων) καθ' ἣν ὅλα τὰ βλήματα πυροβόλου βάλλοντος μετὰ τὰς αὐτὰς ἀπολύτως συνθήκας δὲν ἐπιπίπτουν εἰς τὸ σημεῖον πτώσεως τοῦ πρώτου βλήματος, ἀλλὰ διασπείρονται περὶ ἐνὸς μέσου σημείου. Ἡ ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦτου ἀπόστασις ποικίλλει, δύνата δὲ νὰ φθάσῃ καὶ εἰς ἀρετὰς δεκάδας μέτρων (ἀνολόγως τοῦ βεληγεκοῦς) ὁπότε, ὡς εἶναι εὐνόητον, ἐλαττοῦται ἡ δραστηκότης των. Οἱ ἀρχαίφθηντες μετὰ τὴν βλητικὴν βάσει ἐκτενῶν πειραμάτων καὶ τοῦ νόμου τῶν πιθανοτήτων, ὑπελόγησαν, ὅτι ἐπὶ πολλῶν συνεχῶν βολῶν βαλλομένων ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας δύνата νὰ πιθανολογήσῃ τις, ὅτι θὰ πέσουν τὰ περισσότερα βλήματα πλησίον τοῦ μέσου σημείου τῶν βολῶν. Μάλιστα ὤρισαν καὶ τὰ πιθανὰ ποσοστὰ τῶν βολῶν αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως τῆς βολῆς ὁ διευθύνων αὐτὴν καὶ ὅταν ἀκόμη ἔχη ἀποπερατώσει τὸν κανονισμόν τῆς βολῆς του (ὅταν δηλ. ἔχη πεισθῇ ὅτι τὸ μέσον σημεῖον τῶν βολῶν του συμπίπτει μετὰ τὸν στόχον του.) πάλιν δὲ ν γ ν ω ρ ἰ ζ ε ἰ ποῖα, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα ἢ ἡ εικοστὴ πέμπτη βολὴ του θὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ ποσοστὸν τῶν βολῶν ποῦ θὰ πλησιάσουν τὸν στόχον. Ἐνδεχομένως ἡ πρώτη δραστηκὴ βολὴ του νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ ποσοστὸν τῶν 50% τῶν βολῶν ποῦ περιβάλλουν τὸν στόχον (ὁπότε καὶ φέρουν τὰ δραστηκώτερα ἀποτελέσματα). Ἀλλ' ἐνδεχομένως πάλιν νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον ποσοστὸν τῶν βολῶν ποῦ θὰ πέσουν εἰς τὸ ἀκρότατον πιθανόν σημεῖον ἀπὸ τοῦ στόχου. Καὶ ἔχει μεγάλην σημασίαν ἡ ταχρεία ἐπιτυχία τοῦ στόχου, διότι καταλαμβάνει τὸν ἐχθρὸν ἐξ ἀπροόπτου καὶ ἢ τὸν καταστρέφει ἢ τὸν ἐξουδετερώνει.

Μὲ τὴν συγκρίνησιν λοιπὸν τὴν ὁποῖαν προ-

καλεῖ ἡ σοβαρότης τῆς ἀποστολῆς του, εὐχεται εἰς τὸ παρατηρητήριόν του ὁ ἀξιωματικός τῆς βολῆς, ἀναλόγως τῶν πεποιεθῆσών του, εἰς τὴν Πρόνοιαν ἢ εἰς τὴν τύχην, νὰ συμπληρώσῃ αὐτὴ τὸ ἔργον καὶ νὰ δόσῃ τὴν ἐπιτυχίαν ταχεῶς....

Καὶ οἱ ἀστάθμητοι αὐτοὶ παράγοντες ἀπαντούν, ἀπήντησαν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου :

Τὸ τυροβολικὸν τῶν ἀδικουμένων, ἐκείνων κατὰ τῶν ὁποίων ἠρώθη νὸ δολοφονικὸ μαχαίρι, ἀλλὰ καὶ πυροβολικὸν τῶν ἐπικαλουμένων ὄχι τὴν θεὰν τύχην ἀλλὰ τὴν θεῖαν Δίκην, ὅταν σκοπεύῃ ἐξαποπέλλει εὐθὺς ἀμέσως τὰς δικαίας ὀβίδας του ἐπὶ τοῦ στόχου του. Ὁ νόμος τῶν πιθανοτήτων καταστρατηγεῖται ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων. Καὶ οἱ ὑπερόπται εἰσβολεῖς καταγιζόμενοι ἀπὸ ἐκπληκτικὸν εἰς ταχεῖαν προσαρμογὴν καὶ εὐστοχίαν πῆρ, καταλαμβάνονται ἀπὸ τοιοῦτον δέος καὶ δειλίαν, ὥστε τὸ ἑλληνικὸν πεζικὸν ἀντιμετωπίζει ἀκόλουθως ὄχι ὀντιπάλους πλέον ἀλλὰ ἔμφυχον λείαν! Ἡ ἐπίσκεψις, δι' ὅσους δὲν παρηκολούθησαν ἰδίους ὄμμασι τὴν βολὴν, τῶν ἐχθρικών θέσεων, προκαλεῖ τὴν κατάπληξιν. Εἰς ἡ δύο κρατῆρες πλησίον τῶν στόχων, ὁ τρίτος ἐπὶ τοῦ στόχου! Πῶς νὰ ὑπάρξῃ κατόπιν εἰς τοὺς ἐχθρούς ἀμαίον ἠθικὸν ἐνώπιον τῆς ὀργῆς αὐτῆς;

Ἄλλὰ καὶ ἀντίστροφον τὸ θαῦμα: Αἱ ἑλληνικαὶ θέσεις ἐδέχθησαν βροχὴν ὀβιδῶν. Καὶ παρὰ τὸν ἰδιον νόμον τῶν πιθανοτήτων, ὁ ἀστάθμητος παράγων τῆς βλητικῆς προφυλάσσει τὰς ἑλληνικὰς θέσεις, καὶ τὰ βλήματα ἐκρήγνυνται πέρα εἰς τὴν θέσεων! Ἔχει ἤδη περιγραφῆ τὸ φαινόμενον αὐτὸ ὑπὸ τῶν πολεμικῶν ὄνταποκριτῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἀντιπάλων ἐπαρκῶς.

Τὶ θὰ ἐμποδίσῃ, κατόπιν αὐτῶν τῶν γεγονότων, ἡμᾶς τοὺς στρατιώτας καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαόν, νὰ πέσωμεν εἰς τὰ γόνατα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῶν ἀσταθμῆτων αὐτῶν παραγόντων, ποὺ ὀδηγοῦν τὰ γεγονότα σύμφωνα μετὰ τὰς ἀπυιτήσεις τοῦ Δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας;

Μὲ ἀγάπην
Δημ. Σ.
Πυροβολητῆς

Κάπου εἰς τὴν Ἀλβανίαν τῆ 10. 1. 41.

Ἡ Πίστις εἰς τὸ Μέτωπον

Ἀγαπητοὶ «Ἀκτινές»

Στὸ «θέατρο τῆς ζωῆς» τοῦ περασμένου τεύχους σας εἶδα μὲ ἱκανοποίησι, στὸ τόσο παρασποτικὸ ἐπεισόδιον τῆς πολεμικῆς ζωῆς τοῦ συνεργάτου σας, νὰ παρουσιάζεσθε τὸ ξεχῦλισμα τῆς πίστεως τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀξιωματικῶν μας, τῆς πίστεως ποῦ στὸν ταρινὸ μας πόλεμον εἶναι τὸ σπουδαιότερον κίνητρο γιὰ τὶς μεγάλης θυσίας καὶ τὰ ἥρωικά κατορθώματα.

Γιὰ νὰ μὴ νομίση ὅμως κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας σας, ὅτι τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ εἶναι ἀποκῆμα τῆς φαντασίας τοῦ συνεργάτου σας ἢ τὸ πολὺ κανένα μεμονωμένον γεγονός, χωρὶς γενικώτερη σημασία, θεωρῶ ὑποχρέωσίν μου νὰ διακηρύξω σ' ὅλους, ὅτι τέτοια ἐπεισόδια εἶναι πολὺ συχνὰ καὶ ὅτι ὁ ἄερος τῆς πίστεως ἐδῶ ἑπάνω εἶναι πραγματικὰ πολὺ δυνατός. Εἶμαι κ' ἐγὼ ἀξιωματικὸς εὐρισκόμενος ἀνάμεσα στὸν ἀγωνιζόμενον στρατὸ μας, καὶ σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα ποὐθενὰ δὲν συνήνησα τὴν ἄρνησι, ἀλλὰ παντοῦ τὴν πίστιν ποῦ πλημμυρίζει τὰ στήθη τῶν ἀγωνιστῶν μας. Θὰ σὰς ἀναφέρω ἕνα ἀπὸ τὰ πάμπολλα χαρακτηριστικὰ γεγονότα, τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν μάρτυς:

Ἔστερα ἀπὸ μιὰ νυκτερινὴ πορεία 30 χιλιομ., ποῦ ἔγινε σὲ μιὰ παγερὴ νύκτα (σημειωτέον ὅτι καὶ τὶς προηγουμένες νύκτες εἴχαμε κάνει πορείες), φθάσαμε κατάκοποι τὰ ξεμερώματα στὸν προορισμὸ μας, κοντὰ σὲ μιὰ ἐξοχικὴ Ἐκκλησίαι. Ἦταν Κυριακὴ καὶ ἡ Ἐκκλησίαι λειτουργοῦσε. Θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι ἔστερα ἀπὸ τόσον κόπον κανεὶς δὲν θὰ ἴσκέπτετο τὴν Ἐκκλησίαι. Κι' ὅμως σὲ λίγο ἡ Ἐκκλησίαι ἐγγέμισε ἀπὸ ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας ποῦ παρηκολούθησαν μέχρι τέλους ὄρθιοι καὶ μὲ κατάνυξι τὴν λειτουργίαι. Ὅταν τὰ γεγονότα μιλοῦν, σγόλια δὲν χρειάζονται.

Ἐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενίαι

Δ. Π. ὀξιοωματικὸς, Τ. Τ. 960.

Καθυστερημένον κάπως, ἀλλὰ ἐπίκαιρον.

Ἀγαθητοὶ μου,

Εὐχομαι νὰ ὑγιάνετε καὶ νὰ ὑποδεχθῆτε δεόντως τὸν μετ' ὀλίγον γεννώμενον Ἥλιον τῆς Δικαιοσύνης, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς θὰ προσκυνήσωμεν στοὺς καλυνοὺς τῆς μάχης καὶ στὰ χιόνια. Πιστεύω ὅμως ὅτι:

Θὰ λάμψῃ ὁ Ἥλιος τοῦ Δικαίου.

Ἀκράτητῃ ἡ ὀρμὴ μας ἡ τιτάνια πέλαγα σχίζει αἰθέρα καὶ βουνά, μ' ἑλληνικὴ γεμάτῃ περηφάνειαι συντρίβει φρούρια, σπάζει τὰ ὄχυρά.

Ἔγινε τὸ κορμί μου ἀσπαλένιο κ' οὔτε ξενύχτι, πεῖνα καὶ βροχὴ νοιώθω στὸ στέρνον μου τὸ γρανιτένιο, ποῦ φώλησε ἡ Πνοὴ τοῦ Λυτρωτῆ.

Κι' ὅσο ἀπ' τὴ μάχῃ ἂν μὲ πάρουνε σακάτη, ἢ Παναγιά σ' ἀνάερον πέρασμά τῆς θὰ φτάξῃ γιὸ νὰ σώσῃ ἕνα μου μάτι,

Νὰ ἰδῶ τὰ δάχτυλά τῆς νὰ χοράζουν ἀγῆν Ζωῆς, Δικαίου καὶ Ἀγάπης στὸν Παρθενῶνα—καὶ τὰ στήθη ἂς αἰμοστάζουν.

Τ. Τ. 294, Δεκέμβριος 1940.

Γιῶργος Μαλάμης.

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΑΠΕΙΡΟΝ;

Τὸ πρόβλημα τὸ σχετικὸν μὲ τὴν περὶ ἀπειροῦ ἐν τῇ φύσει ἀντίληψιν ἀπασχόλησε τὰ προηγουμένα ἡμῶν ἄρθρα, καὶ διή τὸσον ὡς πρὸς τὸ «ἄπειρον» τῆς ὕλης, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸ «τῆς ἐνεργείας». Ὁρμώμενος ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιστημονικῶν ἔρευνῶν, ὁ καθηγητῆς Ζέγγελης⁽¹⁾, καταλήγει νὰ παρατηρήσῃ ὀρθῶς, ὅτι «δικαιοῦμεθα νὰ εἰπώμεν, μεθ' ὅσης εἶνε δυνατόν ν' ἀποφανθῇ ἡ ἐπιστήμη ἀσφαλείας, ὅτι ἄπειρον κατ' αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸ σύμπαν σινίσταται ἀπὸ ἐλαχίστας μονάδας ποσῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ ὅρια τοῦ ἐλαχίστου». Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅπως οἰαδῆποτε ποσότης ὕλης διαλύεται εἰς ἄτομα, ἀποτελοῦντα τὸ πρὸς τὰ κάτω ὅριον τῆς ὕλης, τὸ καθιστῶν ταύτην πεπερασμένην κατὰ τὴν πρὸς τὰ κάτω διεύθυνσιν, οὕτω καὶ οἰονδῆποτε ποσὸν ἐνεργείας, θερμότητος ἢ φωτὸς ἢ ἠλεκτρισμοῦ, τὰ ὁποῖα, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, ἔχουν μᾶζαν καὶ βῆρος, τέμνεται εἰς μονάδας ἐλαχίστας, αὐτοτελεῖς καὶ διακρινομένης ἀπ' ἀλλήλων, καθὼς καὶ τὰ ἄτομα τῆς ὕλης, καὶ ἀποτελοῦσας τὸ κατώτατον ὄριον, τὸ καθορίζον τὰ πέρατα τῆς ἐνεργείας.

Ὡς μία ἐπὶ πλέον ἐπιβεβαίωσις τοῦ ὅτι ἡ ἐνέργεια ἔχει ὅρια, καθιστῶντα αὐτὴν πεπερασμένην, ἐπῆλθεν ἡ διαπίστωσις τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ «ἡ θερμοκρασία δὲν δύναται νὰ ταπεινωθῇ πέραν ὀρίου τινὸς καὶ τὸ ὄριον αὐτὸ εὑρέθη εἰς 273 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν». Ἐὰν δὲ «ὑπάρχῃ ἐν ἐλάχιστον ὄριον εἰς τὴν θερμοκρασίαν, ὑπάρχει καὶ ἐν μέγιστον ὄριον»⁽²⁾, πέραν τοῦ ὁποίου ἡ θερμοκρασία δὲν δύναται νὰ ἀναβῇ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀν ἡμεῖς λόγῳ τῶν ἀτελῶν μέσων, ἅτινα δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν πρὸς παραγωγὴν ὑψηλῶν θερμο-

κρασιῶν, ἀδυνατοῦμεν διὰ πειράματος νὰ καθορίσωμεν τοῦτο. «Ἡ μᾶζα ἔχει ὅρια, ἐλάχιστον καὶ μέγιστον»⁽³⁾. Ἄρα ἐφ' ὅσον καὶ ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς ἔχουν μᾶζαν, καθὼς θ' ἀναπτύξωμεν διὰ πλείονον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, περιορίζονται ἀναγκαιῶς ἐντὸς τῶν ὀρίων τούτων καὶ εἶνε συνεπῶς πεπερασμένα. «Ὁποῦδήποτε λοιπὸν καὶ ἂν στραφῶμεν εἰς τὴν φύσιν, θὰ συναντήσωμεν ποσὰ πεπερασμένα καὶ ὅρια ἀδιάβατα μεγίστου καὶ ἐλαχίστου»⁽⁴⁾.

Ἄλλ' ἰδοὺ ἐκτείνεται ὑπεράνω ἡμῶν τὸ διάστημα. Δὲν εἶνε ἀρὰ γε τοῦτο ἄνευ ὀρίων; Καὶ δὲν θὰ διεξεδίξει αὐτὸ τὴν πραγματικὴν ὄνομασίαν τοῦ ἀπειροῦ;⁽⁵⁾.

(3) Αὐτόθι.

(4) Αὐτόθι.

(5) Τὴν πράγματι ἀπειρον ἔκτασιν τοῦ ὑλικοῦ σύμπαντος ὁ ἐσθηρίαν πανθεῖσαι τινες ὡς ὁ Melissus καὶ ὁ Giordano Bruno, ο, καθὼς καὶ τινες ὄλιγοι ὡς ὁ Büchner καὶ ὁ Haeckel, οἱ ὁποῖοι διατείνονται, ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει ὅρια καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει κενὸν οὔτε ἔξω τοῦ κόσμου, διότι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἶνε τι ἔξω εἰς τοὺς ὕτον κόσμον μὴ ἔγοντα ὄρια, οὔτε ἐντὸς τοῦ κόσμου, διότι τοῦτο θὰ εἴσῃμινε περιορισμὸν εἰς τὸν παρόντα κόσμον. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὁρμῶνται ἐκ τῆς ἐκδοχῆς, ὅτι ὁ κόσμος ὑπάρχον ἐξ ἑαυτοῦ εἶνε ἀπειρος καὶ εἶνε αὐτὸς ὁ Θεός (J. A. Mc Williams ἐντ' ἄνω, σελ. 6). Ἄλλ' ἐδείξαμεν ἤδη, ὅτι τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σύμπαν σώματα δὲν δύναται νὰ εἶνε ἀπείρα τὸν ἀριθμὸν, οὔτε τὸ σύμπαν ἐκτείνεται ἀπεριόριστως. Οὔτε δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ σύμπαν δὲν ἔχει ὅρια καὶ ὅτι πέραν τῶν ὀρίων τούτων δὲν ὑπάρχει κενόν. Ὅτι τὸ διάστημα εἶνε ἀπειρον ὑπεστήριξε καὶ ὁ Νεύτων, κατὰ διάφορον ὁμοίως πρὸς τοὺς πανθεῖστας ἢ ὑλόφρονες συγγραφεῖς ἐκδοχῆν. Ὁ Νεύτων δηλαδὴ δὲν δέχεται τὸν ἀστρικὸν κόσμον ὡς ἀπειρον, ἀλλ' ὡς πεπερασμένον. Ὁ πεπερασμένος δ' οὗτος κόσμος εὐρίσκεται βεβηθισμένος ἐντὸς διαστήματος ἀπειροῦ, οἰονεὶ πλέον ἐντὸς αὐτοῦ (Κ. Ζέγγελη Ἄρθρον τῆς 28—12—1936).

(1) Κ. Ζέγγελη ἄρθρον ἐν τῇ Βραδυνῇ τῆς 26—12—1936.

(2) Αὐτόθι ἐν ἄρθρῳ 29—12—1936.

Μᾶς τρομάζουν πραγματικῶς αἱ ἀποστάσεις, διὰ τῶν ὁποίων χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων οἱ ἀστέρες. Κατὰ τὸν καθηγητὴν Σ. Πλακίδην οἱ ἐν τῷ σφαιρῷ ἀπλανεῖς εὐρίσκονται εἰς τεραστίας ἀπ' ἡμῶν ἀποστάσεις. Καὶ αἱ ἀποστάσεις αὐταὶ εἶνε τόσοσὺν μεγάλαι, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ λεγομένη ἀστρονομικὴ μονάς, ἥτοι ἡ μέση ἀπόστασις τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, ἣτις ἀνέρχεται περίπου εἰς 150 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα, νὰ εἶνε πολὺ μικρά, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μονάς διὰ τὴν μέτρησιν τῶν ἀπ' ἡμῶν κολοσσιαίων ἀποστάσεων τῶν ἀπλανῶν. Καθιερώθη λοιπὸν ἄλλη μονάς, ἡ λεγομένη δευτερολεπτικὴ ἢ διεθνῶς *par-sec* (κατὰ σύντημσιν τῶν λέξεων *parallaxe seconde*). Ἡ μονάς αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς διάστημα, ὅπερ διανύεται ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἐντὸς 3 ἐτῶν καὶ 259 χιλιοστῶν τοῦ ἔτους. Ὡς γνωστὸν δὲ τὸ φῶς διανύει διάστημα 300.000 χιλιομέτρων κατὰ δευτερολέπτον. Ποία λοιπὸν τεραστία ἀπόστασις διανύεται ὑπ' αὐτοῦ ἐντὸς 3,259 ἐτῶν! Καὶ ἡ ἀπόστασις αὕτη νὰ εἶνε μονάς καταμετρήσεως! Σχηματίζομεν μίαν ἰδέαν περὶ τοῦ μεγέθους τῆς δευτερολεπτικῆς αὐτῆς μονάδος (παρσέκ), ἐὰν λάβομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ νὰ ἔλθῃ τὸ φῶς μέχρις ἡμῶν ἀπὸ τὸν πλησιέστατον μετὰ τὸν Ἡλίον ἀπλανῆ, τὸν λεγόμενον *Εγγύτατον τοῦ Κεντρικοῦ* ἀπαιτοῦνται 4½ ἔτη. Διὰ νὰ διανυθῇ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπὸ ἀεροπλάνου, ἱπταμένου μετὰ ταχύτητος 400 χιλιομέτρων καθ' ὥραν, θὰ χρειασθοῦν περὶ τὰ 10.000.000 ἔτη!⁽⁶⁾

Ἄλλοι τινὲς ἀριθμοὶ σημειωθέντες ὑπ' ἄλλων ἀστρονόμων διασαφηνίζουσιν ἐπὶ τὸ καταπληκτικώτερον τὰ πράγματα. Μικροτέρα τῆς δευτερολεπτικῆς μονάδος (παρσέκ) εἶνε ἄλλη τις ἀστρονομικὴ μονάς μήκους, ἣτις καλεῖται «ἔτος φωτός». Ἡ μονάς αὕτη ἰσοῦται μὲ τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον διανύει ἡ ἀκτίς φωτὸς εἰς ἓν ἔτος καὶ τὸ ὁποῖον ἰσοῦται πρὸς 9,500 δισεκατομμύρια χιλιόμετρα. Τοῦ γαλαξιακοῦ μας συστήματος αἱ διαστάσεις ὑπελογίσθησαν ἢ

μὲν διάμετρος μεταξὺ 30.000—50.000 παρσέκ, δηλαδὴ μεταξὺ 100.000—165.000 ἐτῶν φωτός, τὸ δὲ πᾶχος περίπου εἰς 20.000 παρσέκ δηλαδὴ 65.000 ἔτη φωτός⁽⁷⁾. Ἄλλ' ὅπως εἶπομεν, κρατεῖ ἤδη ἡ γνώμη μεταξὺ τῶν ἀστρονόμων, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἰδικοῦ μας Γαλαξίου ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι Γαλαξίαι, αὐτοτελεῖς καὶ εἰς μακρὰς ἀπ' ἡμῶν ἀποστάσεις κείμενοι, οἵτινες δὲν ἔχουν μὲν τὸ μέγεθος τοῦ ἰδικοῦ μας Γαλαξίου, ἐξαιρετικῶς μεγάλου ἐν τῷ σύμπαντι, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τούτων ἀνέρχεται εἰς μερικὰ ἑκατομμύρια!⁽⁸⁾. Οἱ Ε. καὶ Β. Strömngren, μολονότι ἀναγνωρίζουν, ὅτι καθίσταται πολὺ δύσκολον νὰ ὑπολογισθῇ ἐπακριβῶς ὁ ὕλικὸς χῶρος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου πρᾶξι νὰ κινῶνται ὅλοι αὐτοὶ οἱ Γαλαξίαι, ἐν τούτοις κατὰ προσέγγισιν καθόρισαν, ὅτι ὁ χῶρος οὗτος ἔχει ἀκτίνα 100—130 ἑκατομμύρια φωτεινὰ ἔτη!⁽⁹⁾.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ ἄπειρον, εἶπον μερικοί. Ἄλλὰ τὸ ἄπειρον αὐτὸ εἶνε κατὰ ἀνυπαρκτον. Καὶ ἂν πραγματικῶς θὰ ἐδεχόμεθα, ὅτι τὸ κενὸν τοῦτο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κινοῦνται αἱ σφαῖραι τοῦ σύμπαντος, εἶνε ἄπειρον, τὸ ἄπειρον τοῦτο ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἄπειρον μηδέν.

Πράγματι τὸ διάστημα τοῦτο, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κινοῦνται αἱ σφαῖραι τοῦ σύμπαντος, ἀποτελεῖ κυρίως ἔννοιαν ἀφρημένην, ἢ ὁποία συλλαμβάνεται ὑπὸ τῆς διανοίας ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει καθ' ἑαυτήν, ἐφίσταται δὲ μόνον ἀδιασπᾶστος καὶ ἀδιαστάτως πρὸς τὸν ὑπάρχοντα ὕλικὸν καὶ πεπερασμένον κόσμον. Ὅπως ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ Η. Poincaré καὶ ἀνέπτυξεν ὁ Ἄϊνσταϊν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ νοηθῇ διάστημα, χωρὶς ὕλην ἢ ἐνέργειαν. Αὐτὰ γεννοῦν τὸν χῶρον⁽¹⁰⁾. Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὰς ἀποστάσεις δημιουργεῖ κυρίως ἡ ὑπαρξίς ὕλικῶν σωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀφίστανται ἀλλήλων. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον τὰ σώματα αὐτά, οὐδὲ ἡ ἔννοια τῆς ἀποστάσεως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ

(7) Ε. καὶ Β. Strömngren, Lehrbuch der Astronomie, Berlin 1933, σελ. 468 καὶ 483.

(8) Αὐτόθ. σελ. 451—455.

(9) Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 485.

(10) Κ. Ζέγγελι ἐν ἀρχοφ. 28—12—1936.

(6) Σ. Πλακίδου, ὁ Γαλαξίας καὶ ἡ σχέση αὐτοῦ πρὸς τὸ σύμπαν. Ἐν Ἀθήναις 1939. Σελ. 11—12.

συλληφθῆ. Ὑπάρχον ἤδη σώματα ἔχοντα ὠρισμένας διαστάσεις, ἀπέχοντα τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἄλλου κατὰ διάφορα σημεῖα, τοῦτο δὲ ἀκριβῶς παρέχει εἰς τὴν διάνοιαν τὴν βάσιν νὰ συναγάγῃ τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν τοῦ διαστήματος, ἢ ὅποια εἶνε καθαρὸν προῖον τῆς διανοίας, μὴ ὑφιστάμενον καθ' ἑαυτό⁽¹¹⁾.

Ἐάν εἰπωμεν, ὅτι ὁ χώρος ὑφίσταται καθ' ἑαυτὸν ὡς δοχεῖόν τι τεράστιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιλαμβάνονται ἤδη τὰ οὐράνια σώματα καὶ διαγράφουν εἰς αὐτὸ τὰς τροχιάς των, θὰ ἔπρεπε τὸ δοχεῖον τοῦτο νὰ ἔχη κάπου ὄρια, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὡς ὑπὸ πλευρῶν τινῶν καὶ τοιχωμάτων νὰ συγκλείεται καὶ νὰ καθορίζηται. Θὰ ἔχομεν τότε χώρον καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπάρχοντα, ἀλλὰ πάντοτε πεπερασμένον. Ἐάν πάλιν εἰπωμεν, ὅτι τοιχώματα τοιαῦτα καὶ πέρατα τοῦ χώρου δὲν ὑπάρχον, ὁ χώρος πλέον δὲν ὑπάρχει καθ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δύναται μὲν νὰ μετρηθῆ ἕως ἐκεῖ, ἔνθα ἐκτείνεται τὸ πεπερασμένον σύμπαν, πέραν δὲ τῶν ὁρίων τούτου ἐκτείνεται ὡς ἀπὸλυτον καὶ ἄνευ ὁρίων μὴ δ' ἐν. Ὅτι δὲ τὸ μὴδὲν τοῦτο εἶνε ἀδύνατον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράγων δημιουργικὸς καὶ νὰ εἶνε τὸ πραγματικὸν ἄπειρον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ κόσμος ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν του, μόλις εἶνε ἀνάγκη καὶ νὰ εἰπωμεν.

Ὁρθότερα ἐν τούτοις παρουσιάζεται ἡ νεωτάτη ἐκδοχὴ, ἢ ὑποστηρικθῆσα ὑπὸ τῶν Ἀϊνστάϊν καὶ Eddington, τείνουσα δὲ νὰ καταστῇ γενικῶς δεκτὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ σύμπαν τὸ ὕλικόν ταυτίζεται πρὸς τὸ σύμπαν τὸ ἀστρικόν, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶνε πεπερασμένον. Καὶ ὁ χώρος λοιπὸν εἶνε πεπερασμένος. Εἶνε δὲ δυνατὸν νὰ ἔχομεν χώρον πεπερασμένον, χωρὶς οὗτος νὰ ἀπολήγῃ εἰς ὄρια, ὁ ὁποῖος εἶνε μὲν ἀπεριόριστος καὶ ἄνευ περάτων, οὐχὶ ὅμως καὶ ἄπειρος. Πράγματι ἡ ἐπιφάνεια τῆς σφαίρας εἶνε παράδειγμα πεπερασμένου, ἀλλ' ἄνευ περάτων δισδιαστάτου χώρου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὁδοιπόρος, ὁ διασχίζων αἰωνίως τὸ σύμπαν τοῦτο κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς φρονεῖ, βαδίζει ἐπὶ καμπύλης καὶ θὰ ἐπανέλθῃ κάποτε εἰς τὰ βή-

ματὰ του ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ μύρμηξ, ὁ ὁποῖος βαδίζει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας μεγίστης τινὸς σφαίρας κατ' εὐθείαν, ὡς φαντάζεται, γραμμὴν. Ὁ Ὀλλανδὸς μάλιστα ἀστρονόμος de Sitter ὑπελόγησε καὶ πόσον διαρκεῖ ὁ περίπλους οὗτος, ἀναβιβάσας τὸ χρονικὸν διάστημα, ὅπερ θὰ χρειασθῆ δι' αὐτὸν εἰς 100 ἑκατομμύρια ἔτη⁽¹²⁾. Ὅτι δὲ τὸ διάστημα εἶνε κυρτόν, ὅπως σχεδὸν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς, ἐπιβεβαιουται καὶ ἐκ τῆς κυρτότητος τῶν τροχιῶν τῶν πλανητῶν καὶ κομητῶν, ἢ ὅποια ἄλλοτε ἀπεδίδετο εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἔλξεως, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐξηγηταί ἐπαρκῶς ὑπ' αὐτῆς⁽¹³⁾.

Προεβλήθη ἐν τούτοις κατὰ τῆς ἐκδοχῆς, ὅτι τὸ σύμπαν ἔχει ὄρια, ἢ ἔνστασις, ὅτι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ φῶς τῶν ἀστέρων θὰ ἔπρεπε ἐπὶ τέλους νὰ καταφθάνῃ εἰς τὰ ὄρια ταῦτα, καὶ ἀφοῦ πλέον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, θὰ ἔπρεπε ν' ἀντανωλάται ὀπίσω καὶ νὰ παρουσιάζῃ ἀντικατοπτριζομένης τὰς εἰκόνας τῶν ἀστέρων. Εἰς τὴν ἔνστασιν ταύτην ἀπαντᾷ ὁ Mc Williams⁽¹⁴⁾, ὅτι αὕτη προϋποθέτει, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ὄρια εἰσρηγνται σχετικῶς πλησίον, ἐνῶ δύνανται ταῦτα νὰ εἶνε ἐκτάκτως ἀπομεμακρυσμένα, χωρὶς νὰ εἶνε πράγματι ἄπειρα. Οὕτω τὸ ἐκλεπτόμενον ὑπὸ τῶν ἀστέρων φῶς, προσπίπτον εἰς κάτοπτρον μεμακρομένον, ὅπερ κείται εἰς ἀπόστασιν ἑκατομμυρίων ἑτῶν φωτός, θὰ ἀνεκλάτο ἀσθενέστατα καὶ θὰ ἦτο πολὺ ἀμυδρόν. Ἐπὶ πλέον ἡ ἔνστασις αὕτη προϋποθέτει, ὅτι τὸ ἐκλεπτόμενον φῶς δὲν μειοῦται οὐδ' ἀπορροφᾶται πού καθ' οἷον δῆποτε ποσὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου του. Παραβλέπει δὲ προδήλως τὴν παρουσίαν ἄλλων σωματῶν σκοτεινῶν ἢ φωτεινῶν, εἰς τὰ ὅποια αἱ ταξιδευούσαι ἐκ διαφόρων διευθύνσεων ἀκτίνες θὰ προσπίπτουσι καθ' ὁδόν, ὑπὸ τῶν ὁποίων μέγα τμήμα τῶν ἐν λόγῳ ἀκτίνων θὰ παρεμποδίζεται ἀπὸ τοῦ νὰ προχωρήσῃ καὶ νὰ καταφθάνῃ τὰ ὄρια τοῦ συμπαντος, ἔνθα ἀντα-

(12) K. Ζέγγελν ἐν ἀρθρῳ 28—12—1936.

(13) Sir James Jeans Τὸ μυστηριώδες σύμπαν, μετάφρασις Ἀ. Ζάχου, Ἀλεξάνδρεια 1930 σελ. 91 καὶ ἑξῆς.

(14) Ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 8 καὶ καθεξῆς.

(11) Mc Williams ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 100-102.

νακλώμενον νὰ ἐπιστρέφῃ ἐντὸς τοῦ σύμπαντος πάλιν. Τέλος ἡ ἀντανάγκασις τοῦ φωτός καὶ ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ εἰς σημείον τι τῆς γῆς θὰ ἐξηγητᾶτο ἀπὸ τὴν γωνίαν τῆς προσπτώσεώς του εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ὄρια τοῦ σύμπαντος. Ἐφ' ὅσον δὲ τὰ ὄρια ταῦτα δὲν θὰ ἦσαν κανονικὰ καὶ εἰς κατάλληλον ὡς πρὸς τὴν γῆν κατεύθυνσιν, οὐδεμία εἰκὼν ὄρατῆ εἰς ἡμᾶς θὰ ἠδύνατο νὰ σχηματισθῆ.

Ἐνστασις δὲν δύναται νὰ προβληθῆ οὐδὲ ἐκ τῆς ὑποθέσεως περὶ ὀλονὲν εὐρυνομένων διαστάσεων τοῦ σύμπαντος, κατὰ τὴν προσφάτως διατυπωθεῖσαν θεωρίαν, καθ' ἣν τὸ σύμπαν διαστέλλεται καὶ οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὸ γαλαξίαι ὀλονὲν ἀπομακρύνονται ἀλλήλων. Πρωτίστως ἡ θεωρία αὕτη προϋποθέτει, ὅτι ἡ καθ' αὐτὸ ἔκτασις τοῦ σύμπαντος διὰ τῆς διαστολῆς αὐτοῦ ὀλονὲν αὐξάνει καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σύμπαντος ὀλονὲν καθίσταται μεγαλύτερον. Ἀλλ' ἔκτασις καὶ μέγεθος, αὐξανόμενα ὀλονὲν, δὲν εἴμπορεῖ νὰ εἶνε ἄπειρα. Ὅτι αὐξάνεται καὶ παρουσιάζεται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ὀγκωδέστερον ἑαυτοῦ, εἶνε πεπερασμένον. Τὸ ἄπειρον δὲν ἐπιδέχεται αὐξῆσιν. Ἐξ ἄλλου δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι τὰ ὄρια τοῦ σύμπαντος εἶνε ἄοριστα, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίη, ὅτι εἶνε καὶ ἄπειρα⁽¹⁵⁾.

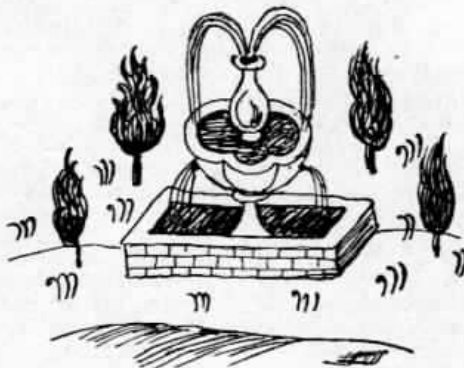
(15) J. Mc Williams ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 9.

Πράγματι δέ, ὡς ἐξηγήθη ἀνωτέρω κατὰ τὰς ἐκδοχὰς τῶν Ἀϊνστάϊν καὶ Eddington, δύναται μία ἔκτασις νὰ εἶνε ἄοριστος καὶ νὰ παρουσιάζηται ἄνευ ὀρίων, χωρὶς ἐν ταῦτῳ νὰ εἶνε καὶ ἄπειρος⁽¹⁶⁾.

Π. Τ.

(16) Ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν ὁ Mc Williams προβάλλει εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι αὕτη δὲν εἶνε ἄπειρος, καὶ τὰ κατωτέρω:

Εἰς μίαν ἔκτασιν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν μέρος τι ὑφαιρούμενον, ἐκμηδενιζόμενον ἢ ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως. Τότε τὸ ἀπομένον εἶνε ἢ πεπερασμένον ἢ ἄπειρον. Ἐάν εἶνε πεπερασμένον, τότε τὸ πεπερασμένον τοῦτο μετὰ τοῦ ὑφαιρεθέντος πεπερασμένον μέρος εἰς σούτο πρὸ τῆς ὑφαιρέσεως πρὸς τὸ ἄπειρον. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντίφασιν. Ἐάν πάλιν τὸ ἀπομένον εἶνε ἄπειρον, τότε τὸ κενὸν τὸ καταλειφθὲν ὑπὸ τοῦ ὑφαιρεθέντος μέρος ἀποτελεῖ ὄριον εἰς τὸ ἀπομείναν ἄπειρον καὶ διὰ τῆς ἀναπροσθέσεως τοῦ μέρος τούτου προσθέτομεν εἰς τὸ ὄντως ἄπειρον. Καὶ τοῦτο εἶνε ἀντίφασις. (Ἐνθ' ὄνωτ. σελ. 7-8). Ἐξ ἑτέρου κατὰ τὴν ποροτήρησιν τῶν Guibert et Chinchole (ἐνθ' ὄνωτ. σελ. 151) ἐν τῷ πρὸ ἡμῶν διαστήματι δυνάμεθα νὰ καταμετρήσωμεν διαστάσεις καὶ νὰ καθορίσωμεν ἀριθμούς. Ἀλλ' ὅστις λέγει ἀριθμὸν, λέγει ὄριον ὅστις λέγει μήκος, πλάτος, ὕψος λέγει ὄριον. Εἶνε ἀδύνατον νὰ νοήσωμεν γραμμὴν εὐθείαν ἄπειρον ἐν τῇ πραγματικότητι, διότι αὕτη ἔχει πάντοτε δύο ἄκρα, δύναται τις δὲ νὰ τὴν διπλασιάσῃ, τριπλασιάσῃ καὶ πολλαπλασιάσῃ.

ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Β'. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ

Οι τύποι του ψυχικού οργανισμού του ανθρώπου, όπως εξετάθησαν υπό των ψυχιάτρων Jung και Kretschmer (βλέπε προηγ. τεύχος τών ἀκτινών σελ. 12) μάς διαφωτίζουν εις τόν τρόπον τής φυσιολογικής ψυχικής συγκροτήσεως.

Ἐνωεῖται ὅτι καί ἡ μονομέρεια τοῦ ἔνδοστροφούς ἡμπορεῖ νά ὀδηγήσῃ εἰς ψυχικάς ἀνωμαλίας, ὅπως ἐπίσης καί ἡ μονομέρεια τοῦ ἐξωστροφούς. Ἐπέμεινα κάπως περισσότερο ἐπὶ τῆς διαγραφῆς τῶν τύπων τοῦ Jung καί τοῦ Kretschmer. Πρέπει ὅμως νά ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ χαρακτηριστολογία αὐτή, ἡ ὁποία εἶναι καί νεωτέρα ἄλλως τε εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἔχει σπουδαιότατα παιδαγωγικά πορίσματα. Οἱ χαρακτηριστῆρες αὐτοὶ ἀρχίζουν νά διαμορφώνωνται ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Ὑπάρχουν παιδιὰ ἔνδοστροφή καί παιδιὰ ἐξωστροφή. Τοῦτο ἀκριβῶς πρέπει νά γνωρίζῃ ὁ ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν ἀγωγήν τῆς νεότητος διὰ τὴν δόσιν τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν εἰς αὐτήν. Ἐφ' ὅσον θά διακρίνη ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του ἕνα παιδί τοῦ ἔνδοστροφούς τύπου θά προσπαθήσῃ εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι ὀφείλει νά εὐρίσκηται εἰς ἔπαφὴν μὲ τὴν πραγματικότητα, καί τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διὰ νά καθοδηγηταί εἰς τὸ ὀρθόν καί τὸ ἀληθές, διότι μόνος του διατρέχει τὸν κίνδυνον νά γίνῃ ἕνας ἀτομικιστῆς καί ὄνειροπόλος, χωρὶς νά κατορθώσῃ νά προσδεύσῃ εἰς τὴν ζωὴν του. Ἐάν δὲ πάλιν ἐκ τῆς μελέτης τοῦ χαρακτηριστῆρος πεισθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ἐξωστροφούς παιδιού, θά τοῦ δεῖξῃ ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον διαθέτομεν καί τὸν ἑσωτερικόν, τὸν κόσμον τῆς ψυχῆς μας, τὸν ὁποῖον πρέπει νά θρέψωμεν μὲ ἀληθινὴν πνευματικὴν τροφήν, διότι ἔστι μόνον θά αἰσθανθῶμεν τὴν ἀξίαν καί τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς. Θά τοῦ δεῖξωμεν ὅτι αἱ ὑπερβολικαὶ διασκεδάσεις καί ἡ μαῖνία τῆς ἐπιδείξεως καί τοῦ πλοῦτος, πρὸς τὰ ὁποῖα ἰσχυρῶς ῥέπει ὁ ἐξωστροφῆς, εἴμπορεῖ νά κάμουν τὴν ψυχὴν ἀτροφικὴν καί νά τὴν καταστήσουν παίγιον παρασυρόμενον εἰς κάθε ἄνεμον τῆς ἰδιοτροπίας τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος. Θά τοῦ τονίσωμεν πόσον μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ἀρχὴ «ἔνδον βλέπε», ἐξέταξε τὸν ἑαυτόν σου, διὰ νά

ἴδῃς κατὰ πόσον ἐξῆρες σύμφωνα μὲ τὰς πραγματικὰς ἀπαιτήσεις τῆς ψυχῆς σου καί ὄχι μὲ τὰς ψευδεῖς καί ἀπατηλάς.

Ὁ σκεπτικὸς καί ὄνειροπόλος μαθητῆς τοῦ Γυμνασίου, ὁ ὁποῖος ἀποφεύγει τὰς συναναστροφὰς μετὰ τῶν συνομηλικῶν του καί διαγεῖ ζωὴν ἀπομεμονωμένην βυθιζόμενος εἰς τὰς ἰδικὰς του σκέψεις, αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἀποτελοῦν οὐτοπίας, ὅσον ἀφορᾷ τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου, εἶναι τύπος σχιζοειδούς ἢ ἔνδοστροφούς. Ἀντιθέτως ὁ ζωηρὸς καί ἀήσυχος νέος, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ διαρκῶς καί νέας φιλίας διὰ νά διασκεδάζῃ καί ὁ ὁποῖος οὐδέποτε θά φωραθῇ μόνος καί σκεπτόμενος, ἀλλὰ διαρκῶς μετ' ἄλλων διηγούμενος τὰ κατορθώματά του ἢ ζητῶν νέας περιπετείας, εἶναι τύπος ἐξωστροφούς. Δὲν περιμένετε βεβαίως ἀπὸ ἕνα ἱατρὸν ψυχιατρικοῦ θεραπευτηρίου νά προβῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καί ἐπιλύσιν τῶν μεγάλων παιδαγωγικῶν προβλημάτων, μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολοῦνται εἰδικοὶ παιδαγωγοί. Ἡμποροῦμεν ὅμως νά λάθωμεν σημαντικὰ διδάγματα ἐκ τῆς ψυχιατρικῆς.

Θά μοῦ ἐπιτραπῇ νά ἀναφέρω δύο πρόσφατα παραδείγματα ἐκ τῆς ψυχιατρικῆς πείρας, τὰ ὁποῖα δεῖκνύουσιν πόσον μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ φωτισμένη ἀγωγή τοῦ θά ἠδύνατο νά προφυλάξῃ ἀπὸ ἀνωμάλους ψυχικὰς ἐξελλίξεως. Ἐπρόκειτο περὶ ἑνὸς νέου, πλουσίου ἐπαρχιακῆς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολιτικοί. Ὁ νέος ἀπὸ τῆς παιδικῆς τοῦ ἡλικίας, ἔχεν ἀπειροῦς εὐκαιρίας νά ἱκανοποιῇ τὰς ἀπαιτήσεις του, παραλόγους καί ἐγαυιστικὰς ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰς τὰς ὁποίας οἱ γονεῖς ὄχι μόνον δὲν ἔθετον κανένα φραγμόν, ἀλλὰ τούναντι ἐπλεοδότην. Πλήθος φιλοδοξιῶν καί ματαιοδόξων ἐπιδείξεων ἐστεγάετο ἀσφαλῶς εἰς τὴν πλοσίαν ἐπαρχιακῆς οἰκογενείας, ὅπου ὁ νέος μὲ τὰς ὑπερβασίας τοῦ ἐγῶ του, ἐγένετο ἀντικείμενον θαυμασμοῦ καί ἐπαίνων. Μετ' ὀλίγον ἐξεδήλωνε τὴν ἐπιθυμίαν νά ἀκολουθήσῃ τὸ πολιτικὸν στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁμοφώνως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν οἰκείων του ὡς ὁ ἐνδεδειγμένος. Ἦρξιε μάλιστα νά σχεδιάσῃ καί λόγους ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, τοὺς ὁποῖους ἐξεφώνετο εἰς στενὸν κύκλον, φίλων καί γνωστῶν κατ' ἀρχάς, εἰς εὐρύτερον κατόπιν. Ὑπὸ πάντων

ἐθαυμάζετο τὸ ρητορικὸν τάλαντον τοῦ κούφου νεανίου καὶ προσωνίζετο λαμπρὸν τὸ πολιτικὸν του στάδιον. Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως αὐτοῦ ἡ προσωπικότης ἀρχίζει νὰ κάμπτεται ἀπὸ τὸ βάρος τῶν φανταστικῶν προσόντων τῆς καὶ προχωρεῖ εἰς ἀνωμάλους ψυχικάς ἐκδηλώσεις. Ἀνακηρύττει τὸν ἑαυτὸν του εἰς ἐφευρέτην καὶ δημιουργὸν νέου κοσμοσωτηρίου συστήματος καί... ἤδη ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκθέτῃ τὰς ἀρχάς του εἰς τὸν περίβολον κεντρικοῦ ψυχιατρείου τῆς πρωτεύουσας.

Ὁ δεῦτερος νέος κατῆγετο ἀπὸ μετρίαν ἀστικὴν οἰκογένειαν. Ἐπιμελῆς μαθητῆς, φιλότιμος, ἐργατικός, εἰς ἄκρον εὐαίσθητος, κοχύποπτος καὶ μεμψίμοιρος. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἔχασε τὸν πατέρα του καὶ ἔμεινε εἰς τὰς χεῖρας τῆς μητρὸς του διὰ τὴν ἀνατροφήν. Λίαν ἐνωρίς τοῦ ὑπεδείχθη, ὅτι θὰ ἔπρεπε ταχέως νὰ συμπληρώσῃ τὴν μόρφωσίν του καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα ἐφόδια εἰς τὴν ζωὴν, διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ τὸν πάσχουσαν οἰκονομικῶς οἰκογένειάν του. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ φίλος μας ἔλαβε τὴν μόρφωσιν αὐτήν, ἢ ὅποια συνίστατο εἰς ἓνα μέγα ποσὸν γνώσεων, χωρὶς ὅμως κανένα ἠθικὸν ἔργον καὶ καμμίαν δύναμιν ἀνωτέραν τῶν ἰδικῶν του δυνάμεων, ποῦ νὰ τὸν ἐμπνέῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ὃ ὅποιος προεμνηύετο δι' αὐτὸν δύσκολος, ὅπως καὶ πράγματι ὑπῆρξε. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν προσελήφθη ὑπάλληλος εἰς μίαν μεγάλην ἐταιρείαν. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀρχίζουν αἱ συγκρούσεις καὶ αἱ ἀντιθέσεις πρὸς τὸ περιβάλλον, μὲ τὸ ὅποιον δὲν κατορθῶναι νὰ ζῆσῃ ἐν ὁμονοίᾳ ὁ νεαρὸς ὑπάλληλος. Ὑποψιάζεται τοὺς συναδέλφους του, ὅτι τὸν ὑποβλέπουν, ὅτι τὸν ὑποτιμοῦν, τὸν κακολογοῦν, δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ προσχθῆ. Παντοῦ νομίζει ὅτι γίνεται λόγος διὰ τὴν προσωπικότητά του, τὴν ὅποιαν προσπαθεῖ νὰ περισώσῃ μὲ πάντα τρόπον. Δημιουργεῖ ἐπεισόδια εἰς τὴν Ἐταιρείαν καὶ ἐν τέλει ἀπολύεται λόγῳ τῆς συμπεριφορᾶς του. Ἡδὴ εὐρίσκεται εἰς τὴν ψυχιατρικὴν κλινικὴν καὶ παραπονεῖται διὰ τὰς μαγνητικὰς καὶ ἠλεκτρικὰς ἐπιδράσεις, τὰς ὁποίας διενεργοῦν διὰ μηχανημάτων ἐξ Ἀθηνῶν, οἱ συνάδελφοί του εἰς τὴν Ἐταιρείαν.

Ἐπίτηδες ἐδιάλεξα τὰ παραδείγματα αὐτὰ μέσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων, διὰ νὰ φανῇ πόσον μία εὐστοχος καὶ κατάλληλος ἀγωγή θὰ ἠμποροῦσε νὰ προλάβῃ τὰς ἀνωμαλίας καὶ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν κατεύθυνσιν ἀντὶ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ ψυχιατεῖον. Δὲν χρειάζεται νὰ ἔχῃ κανεὶς ψυχιατρικὰς γνώσεις διὰ νὰ διακρίνῃ τὸν σφαλερὸν δρόμον τὸν ὅποιον λαμβάνει ἡ ἀγωγή τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ νέου. Μία ἐπιμελῆς παρακολούθη-

σις θὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ πλῆθος μυστικῶν τῆς ψυχῆς καὶ μὲ ὀλίγην σύνεσιν θὰ εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ διορθώσωμεν τὰ κακῶς ἔχοντα. Ἡ χαρακτηριστολογία ὑπὸ τὴν μορφήν ποῦ ἀνεφέραμεν προηγουμένως ἐκτός τῶν ἄλλων θὰ μᾶς δώσῃ καταλλήλους ἐνδείξεις διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν νέων. Ἡμῶρον θὰ ὑπάρχῃ ἡ λεγομένη κλίσις πρὸς ἓνα ἐπάγγελμα, ἀλλ' ἐφ' ὅσον τὰ ψυχικὰ προσόντα ὑστεροῦν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν βεβαιότητα ἐπιτυχίας εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτό. Διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ψυχικῶν προσόντων ἀκριβῶς θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ ἐνδοστροφές ἢ τὸ ἐξωστροφές τοῦ χαρακτήρος τοῦ παιδιοῦ.

Ο ΕΦΗΒΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Καὶ τώρα ὁ ἐφηβος καὶ ἡ κοινωνία. Ὁπως ἡ κοινωνία κάθε ἐποχῆς, ἔτσι καὶ ἡ σημερινὴ κοινωνία παρουσιάζει μερικὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, τὰ ὁποία ἀφίνουν τὴν σφραγίδα τῶν. Αὐτὰ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά ἔχουν ἐξαιρετικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεότητος. Ἡ πρόοδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐδημιούργησεν ἓνα πολυσύνθετον μηχανικὸν κόσμον, ὃ ὅποιος ἔδωκε μὲν ὠριμαμένας καὶ μάλιστα σημαντικὰς ἀνέσεις εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ παραημέλησε τὴν ψυχικὴν ἀνάπτυξιν του. Τὰ ὀλικά ἀγαθὰ ἀπερρόφησαν κατὰ πρῶτον λόγον τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὃ ὅποιος διαρκῶς ἀπέβλεπε πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πραγματικότητα λησμονῶν τὴν ἐσωτερικὴν του ὑπόστασιν. Τὸ περιβάλλον ἔγινε κυρίως μηχανικὸν καὶ συνθέτο τοῦτο τὸ παράδοξον, ὅτι ὁ ἄνθρωποι ἐκυριάρχουν μὲν τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ δὲν κατόρθωναν νὰ καταλάβουν ὃ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὁ μοντέρνος πολιτισμὸς, ὅπως ἐδημιουργήθη, καίτοι εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὸν ἄνθρωπον, λέγει ὁ μέγας βιολόγος Carrel, δὲν ἀρμόζει εἰς αὐτόν, διότι παραβλέπονται οὐσιώδεις ὄροι τῆς ὑπάρξεώς του, οἱ ὄροι τῆς ψυχῆς.

Εἰς ἓνα τοιοῦτον κόσμον ἐκλήθη νὰ ζῆσῃ καὶ ἡ νεότης τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Καὶ ἡ ἀπογοητευσὶς ἐπῆλθε ταχέως. Εἶδε τὴν ποιητικὴν τῆς διάθεσιν, ἢ ὅποια εἶναι ἰσχυρὰ εἰς αὐτήν, νὰ καταστρέφεται, διότι ἀπὸ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ἔλειπεν ἡ δύναμις καὶ ὁ ἠρωϊσμός. Τὴν ἀνίαν τῆς ἐποχῆς ἠλθαν νὰ διασκεδάσουν τὰ σπόρ, ὃ κινήματογράφος, ἢ ἐλαφρὰ φιλολογία. Κανένα ἄλλο ἔρεισμα εἰς τὴν ζωὴν, καμμία πίστις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον φυσικὸν ἦτο αἱ συγκρούσεις τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου νὰ εἶναι μεγάλας καὶ τραγικαί. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται καὶ ἡ μεγάλῃ αἰσθησις τῶν ψυχικῶν νοσημάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν μας. Καὶ ὅμως ἡ ἐπίγνωσις τοῦ ἰδανικοῦ καὶ ἡ συνένωσις μὲ ἄλλας ψυχὰς ποῦ ἐπιδιώκουν τὸν

αυτόν σκοπόν, σώζουν την προσωπικότητά. Δέν υπάρχει μεγαλύτερα ἡδονή λέγει ὁ André Maurois ἀπό τοῦ νά ζῆ κανεῖς καί νά πεθαινῆ ἀνάμεσα στούς συνεργάτας του καί τοὺς συναγωνιστάς του.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς εφηβικῆς ἡλικίας καί ὁ ἔφηβος φυσικόν εἶναι πλέον νά ὀρθώνῃ τόν ἑαυτόν του ἀπέναντι τῶν προβλημάτων τοῦ κόσμου. Ποῖος εἶμαι; πόθεν εἶμαι; ποῦ πηγαίνω; Ἴδου προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν. Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἐγώ, λέγει ὁ Spranger, ὡς τι τὸ ἰδιαίτερον συγκριθῆ μετὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καί τοὺς περίε ἀνθρώπους, γεννᾶται εἰς τὴν συνείδησιν ἕνας νέος κόσμος. Διὰ πρώτην φοράν, συνεχίζει ὁ Spranger, αἰσθάνεται τὴν ζωὴν ὡς μίαν ἀποστολήν, ἕνα καθῆκον, ποῦ δέν ἐπιτρέπει ἐπιπολαιότητα. Καί ἀφ' οὗ ἀνακαλύψῃ ὁ ἔφηβος τὸν ἑαυτόν του, τείνει καί εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Θεοῦ, ἔστω καί ἔάν ἔχη προβλήματα, ἀμφιβολίας, ἄρνησιν. Ἐδῶ ἀκριβῶς χρειάζεται προσοχή. Πῶς θὰ διατεθῆ ὁ νέος ἀπέναντι τοῦ κόσμου; Θὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν πείραν του καί τὴν πνευματικὴν του κληρονομίαν ἢ θὰ τὰ ἀπορρίψῃ μετὰ κουφότητα; Ὅταν ὁ Μεφιστοφελῆς, εἰς τὸν Φάουστ τοῦ Γκαίτε, γράφει ὁ André Maurois, δέχεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ Φάουστ τὸν ροιητὴν, ὁ ὁποῖος ἔρχεται νά ζητήσῃ μίαν συμβουλήν ἀπὸ τὸν Διδάσκαλον καί ὅταν ὁ νέος τείνει τὸ βιβλίον του διὰ νά γράψῃ ὁ Διάβολος μίαν σκέψιν, ὁ Μεφιστοφελῆς γράφει: «θὰ εἰσθε ὡς θεοὶ γνωρίζοντες τὸ καλόν καί τὸ κακόν». Αὕτη εἶναι ἡ ὑπερήφανος καί παράφρων σκέψις, τὴν ὁποίαν ζητεῖ ὁ Διάβολος νά ὑποβάλλῃ εἰς τοὺς νέους. Δέν ἔχομεν ἀνάγκη τὸν παρελθόντος οὔτε τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν, φωνάζει ὁ ἄκριτος νεανίας φουσκωμένος ἀπὸ τὴν σατανικὴν σκέψιν τῆς παντοδυναμίας.

Ἡ λέξις «σήμερον», λέγει ὁ Jung, εἶναι

ἀνευ ἐννοίας, ἔάν δέν τοποθετηθῆ μετὰ τὸ τῆς «χθές», καί τῆς «αὔριον». Τὸ σήμερον εἶναι μία μετάθεσις ποῦ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸ χθές καί βαδίζει πρὸς τὸ αὔριον. Ἔτσι ὁ νέος δέν ἔμπορεῖ νά μὴ ἐξετάσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ παρελθόντος τῆς ἀνθρωπότητος: Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον ἡ ἀγωγή ἔχει πολλά νά ἐπιτελέσῃ. Καί ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς πρὸ τοῦ ὁποῖου θὰ σταθῆ ὁ νέος εἶναι ἡ θρησκεία. Ὁ νέος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ζῆ εἰς μίαν χρυσὴν μακαριότητα καί δέν ἀνησυχῆσῃ ποτέ του διὰ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, ζῆ εἰς τὸ περιθώριον τῆς ζωῆς, ἐλαφρὸς καί ἀνεργάστως. Δέν ἀντελήφθη τὴν οὐσίαν καί τὸν σκοπὸν τοῦ κόσμου καί ἀπτεται μόνον κατ' ἐπιφάνειαν τῶν γεγονότων. Ἡ θρησκεία θὰ διορθώσῃ τὸν ψυχικὸν ὀργανισμόν κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ καί τέλειον. Αὕτην τὴν ἀλήθειαν διακηρύττουσιν τὰ μεγαλύτερα ψυχιατρικὰ κέντρα τοῦ κόσμου. Ὁ πιστὸς νέος ἔχει ἕνα σκοπὸν εἰς τὴν ζωὴν, ὁ ὁποῖος τὸν κάμνει νά ἀντιλαμβάνεται αὐτὴν ἐξ ὀλοκλήρου, Δέν ἀρκοῦν αἱ μερικαὶ ἀρεταὶ τῆς τιμιότητος, τῆς εὐλικρινείας, τῆς ἀδελφωσύνης κλπ., διότι εἶναι τόσον ἀσταθεῖς, ὥστε εὐκολὰ χάνονται ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῆς συνειδήσεως. Ἄρκει μία μικρὰ ἀντίθεσις συμφερόντων διὰ νά παρασυρθοῦν ὡς ἄχυρον καί νά ἐμφανισθῆ ῥάκος ἢ ἀνθρωπίνῃ δικαιοσύνη. Αὕτη ἢ ἀνευ Θεοῦ ἠθικὴ εἶναι ἕνα χλιαρὸν καί ἀνούσιον κατασκευάσμα, τὸ ὁποῖον ἐφευρέθη διὰ νά δικαιολογή τὴν ἀνηθικότητα.

Ὁ νέος, ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ τὸν ἐσωτερικὸν κανόνα, διότι αὐτὸν ἀδιάστως καί ἐλευθέρως παρεδέχθη ὡς τὸν μόνον ἀληθινὸν καί ἀρμόζοντα εἰς τὴν ψυχὴν του, δηλ. ὁ χριστιανὸς νέος, ἔχει τὴν δυνατότητα τῆς τελείας ἀναπτύξεως τοῦ ψυχικοῦ του ὀργανισμοῦ καί τῆς πλήρους ἐσωτερικῆς ἁρμονίας.

ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΝΕΥΤΩΝΟΣ

Όταν γεννᾶτο ὁ Ἰσαάκ Νεύτων (Newton) τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1642, ἡ χήρα μητέρα του καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς του προσέβλεπον ὅτι μετὰ τινὰς ἡμέρας ἢ μῆνας τὸ παιδί αὐτό, πολὺ ἀσθενὲς καὶ καχεκτικόν, θά ἀπέθνησκεν. Ἄλλ' ἢ πρόβλεψις αὐτὴ δὲν ἐπληθύνευσεν. Ἐφ' ὅσον παρήγγοντο οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη, ἡ ὑγεία τοῦ παιδιοῦ ἐσταθεροποιεῖτο. Ὁ νεαρὸς Νεύτων ἤρχιζε τὴν πρώτην ἐκπαίδευσίν του εἰς τὸ χωρίον του Woolsthorpe τῆς κομητείας τοῦ Lincoln ἐν Ἀγγλίᾳ. Δωδεκαετής, εἰσήρχετο οἰκότροφος εἰς τὸ σπίτι ἐνὸς φαρμακοποιοῦ, διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὰ μαθήματα τοῦ Γυμνασίου. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἡ μητέρα του τὸν ἐκάλεσε κοντά της, διὰ νὰ τὸν κάμῃ γεωργόν. Ἄλλ' ὁ Νεύτων δὲν ἐδείκνυε καμμίαν κλίσιν πρὸς τὸ γεωργικὸν ἐπάγγελμα. Ἀνέλαθε τότε νὰ τὸν προστατεύσῃ ἕνας θεῖός του—ἡ μητέρα του εἶχε πρὸ πολλοῦ νυμφευθῆ τὸν B. Smith—ὁ ὅποιος εἶδιδε τὰ πνευματικὰ προσόντα τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸν ἐβοήθησε πρὸς συνέχισιν τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν.

Τὸ ἔτος 1661 ἐνεγράφη ὡς φοιτητὴς εἰς τὸ Κολλέγιον «Ἡ Ἁγία Τριάς» (Trinity College) ἐν Cambridge, τὸ ὅποιον ὡς γνωστόν, ἂν καὶ δὲν φέρει τὸν τίτλον τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν τούτοις ἀποτελεῖ Ἄνωττον Σχολὴν ἀξιόλογον, ἐφ' ὅσον ἀπὸ αὐτῆν ἐξέρχονται καὶ μέχρι σήμερον πλείστοι ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων καὶ εὐσεβεστέρων ἄγγλων ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν καὶ διῆ τῶν Μαθηματικῶν καὶ Φυσικῶν. Μετὰ τετραετείς σπουδὰς ἐλάμβανε τὸ πτυχίον του καὶ τῷ 1668 ὑφίστατο τὰς τελικὰς ἐξετάσεις καὶ ἐλάμβανε τὸν τίτλον τοῦ Master of Arts.

Ἐνῷ ἦτο ἀκόμη φοιτητὴς εἰς τὸ Trinity College ὁ Νεύτων ἀπέδειξε σπουδαιότατα μαθηματικὰ θεωρήματα τὰ ὅποια ἐκίνησαν τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Barrow, ὥστε, ἕνα ἔτος μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του, ὁ καθηγητὴς του αὐτὸς νὰ παραιτήται τῆς ἔδρας, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τὸν διαδεχθῆ ὁ Νεύτων. Ἔτσι, εἰς ἡλικίαν μόλις 26 ἐτῶν ὁ Ἰσαάκ Νεύτων διωρίζετο καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Cambridge! Αἱ ἐπιστημονικαὶ του ἐργασίαι διὰδόνται ἢ μία τὴν ἄλλην, καὶ τῷ 1672 ἦτοι εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν, ἐκλέγεται τακτικὸν μέλος τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λονδίνου (Royal Society). Ἐκτὰ τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας ὁ Νεύτων παρουσίασε νέον τύπον κατοπτρι-

κοῦ τηλεσκοπίου, ὅστις μέχρι σήμερον χρησιμοποιεῖται πολὺ εἰς τὴν Ἀστρονομίαν καὶ φέρει τὸ ὄνομά του.

ΑΠΟ ΤΟ ΜΗΛΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΕΛΞΙΝ

Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις τοῦ Νεύτωνος ἐπεκτείνονται εἰς πολλὰ πεδία τοῦ ἐπιστητοῦ. Ἀστρονομία, Φυσικὴ, Μαθηματικά, Φιλοσοφία εἶναι οἱ κύριοι κλάδοι εἰς τοὺς ὁποίους εἰργάσθη λίαν ἀποτελεσματικῶς.

Τῷ 1666, ἐνῷ ἀκόμη ἐσπούδαζεν εἰς τὸ Cambridge, παρατηρήσας μίαν ἡμέραν ἕνα μῆλον νὰ πίπτῃ ἐκ τοῦ δένδρου καὶ νὰ κατευθύνεται πρὸς τὴν Γῆν, συνεδίασεν τὸ ἀπλούστατον αὐτὸ φαινόμενον μετὰ τὴν κίνησιν τῆς Σελήνης περὶ τὴν Γῆν καὶ ἐζήτησε νὰ εὕρῃ τὸν λόγον διὰ τὸν ὅποιον αὐτὴ μένει εἰς σταθερὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν Γῆν. Τὸ πρόβλημα δὲν ἦτο ἀπλοῦν. Ἐγνώριζε βεβαίως τοὺς νόμους τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων τοῦ Γαλιλαίου, καὶ τοὺς τρεῖς νόμους τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν τοῦ Kepler, ἀλλ' οἱ νόμοι αὗτοι, δὲν ἔβλυν τὸ πρόβλημα. Ἐδέησε νὰ παρελθῶν 16 ὀλόκληρα χρόνια συστηματικῆς καὶ κοπιώδους ἐργασίας τοῦ Νεύτωνος, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ αἰτία τῆς πτώσεως τοῦ μήλου καὶ ἡ αἰτία τῆς κινήσεως τῆς Σελήνης εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ, καὶ τὴν ἐκάλεσε $\pi \alpha \gamma \kappa \omicron \sigma \mu \iota \omicron \nu \ \epsilon \lambda \xi \iota \nu$. Διευτύσασε δὲ εἰς μίαν καὶ μόνον πρότασιν τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἔλξεως κατὰ τὸν ὅποιον «δύο ὕλικά σώματα ἔλκονται ἀναλόγως τῶν μαζῶν των καὶ ἀντιστρόφως ἀναλόγως τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν».

Ἡ μεγάλη ἐπιστημονικὴ ἀκμὴ τοῦ Νεύτωνος συμπλήπει πρὸς τὰ ἔτη 1685 καὶ 1686 κατὰ τὰ ὅποια συνέταξε τὸ πολὺκροτον αὐτοῦ ἔργον «Philosophiæ Naturalis Principia Mathematica», τὸ ὅποιον ἀπαρτίζεται ἀπὸ τρεῖς τόμους καὶ φέρεται συνήθως μετὰ τὸ ὄνομα «Principia» (Ἀρχαί). Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ὁ Νεύτων ἀναπτύσσει σπουδαιότατας ἀνακαλύψεις ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς μηχανικῆς, τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἔλξεως, τὴν μηχανικὴν τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, τὴν θεωρίαν τῶν παλινδρομῶν, τοὺς νόμους τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν καὶ ἄλλα προβλήματα τῆς Ἐπιπέδου. Ἐπίσης ἀξιόλογον εἶναι τὸ ἔργον του τὸ ἐπιγραφόμενον «Ὀπτικά» (Λονδίνον 1704). Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀναφέρει τὰς ἐργασίας του ἐπὶ τῆς ἀναλύσεως τοῦ λευκοῦ φωτός εἰς τὰ ἀπλά χρώματα, ἐπὶ τῆς

περιθλάσεως τοῦ φωτός, καὶ τὴν θεωρίαν τῆς ἐκπομπῆς, δι' ἧς ἐξήτησε νὰ ἐρμηνεύσῃ ὅλα τὰ φαινόμενα τοῦ φωτός.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

Ἄλλ' ἐκεῖνο ποῦ ἀνέδειξε κυρίως τὸν Νεύτωνα καὶ τὸν ἐπέβαλε διὰ μέσου τῶν αἰώνων ποῦ παρήλθον ἔκτοτε, ἦτο ἡ ἐπινόησις τοῦ νόμου τῆς παγκοσμίου ἑλξεως καὶ ἡ ἔνεκα τούτου διείσδυσις αὐτοῦ εἰς τὴν βαθυτέραν μελέτην τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ σύμπαντος. Ἡ μηχανικὴ τοῦ Νεύτωνος εἶναι ἐκείνη ποῦ περιγράφει καλλίτερον πάσης ἄλλης τὰς κινήσεις τῶν ὑλικῶν σωμάτων, ἐπιγείων καὶ οὐρανίων. Βεβαίως ἡ μηχανικὴ αὕτη συνεπιλήρωθη διὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Laplace, τοῦ Lagrange, τοῦ Poincaré, τοῦ Minkowski, τοῦ Einstein καὶ τῶν ἄλλων νεωτέρων μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν, ἀλλ' ἡ βάσις ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθησαν ὅλοι αὐτοὶ ὑπῆρξαν κυρίως αἱ ἀρχαὶ τοῦ Νεύτωνος. Ὁ Νεύτων, ἐπινοήσας τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἑλξεως, ἐσημείωσε συγχρόνως ὅτι ἡ βαθυτέρα φύσις αὐτῆς μᾶς εἶναι ἀγνώστος καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ γνώμη τοῦ Νεύτωνος φαίνεται ὅτι ἔχει προφητικὸν χαρακτήρα.

«Περὶ τῆς παγκοσμίου ἑλξεως, γράφει ὁ καθηγητῆς κ. Δ. Χόνδρος (Μαθηματὰ Φυσικῆς, τόμ. Α'. Ἀθήναι 1932, σελ. 169), δὲν κατωρθώθη μέχρι τοῦδε νὰ δειχθῇ, οὔτε πεπερασμένη ταχύτης μεταδόσεως, οὔτε ἐπίδρασις τοῦ περιθλάλλοντος, καὶ οὕτω παραμένει ἀκόμη μυστηριώδης ἡ φύσις αὐτῆς, μολοντί κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, πλείστοι ἐρευνῶνται, θεωρητικοὶ ἰδίως, ἀσχολοῦνται ἐπιμύπως μὲ τὴν λύσιν τοῦ θεμελιώδους τούτου προβλήματος». Ὁ Νεύτων ὁμοίως φαίνεται ὅτι εἰσεχώρησε βαθύτερον εἰς τὸ μυστήριον τὸ κρυπτόμενον εἰς τὴν βαρύτητα, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἔγραφε τότε εἰς μίαν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν φίλον του Bentley τὰ ἀκόλουθα:

«Λέγουσιν ὅτι ἡ βαρύτης ἐνοικεῖ εἰς κάθε ὄλῃν καὶ εἶναι οὐσιώδους σημασίας δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τῆς ὕλης. Παρακαλῶ, μὴ πιστεύετε ὅτι ἐγὼ ἔχω ἀκριβῆ γνώσιν τοῦ πράγματος τούτου. Διότι ἐγὼ δὲν ἰσχυρίζομαι ὅτι γνωρίζω τὴν αἰτίαν τῆς δυνάμεως τῆς βαρύτητος, καὶ διὰ νὰ μάθωμιν τὴν αἰτίαν αὐτὴν ἀπαιτεῖται πολλὸς χρόνος.... Ἡ βαρύτης δύναται νὰ προκαλεῖται ἀπὸ οἰανδήποτε κινήτηριον δύναμιν, ἡ ὁποία ἐπιδρᾷ ἀδιακόπως καθ' ὄρισμένους νόμους. Ἐάν ὁμοίως ἡ δύναμις αὕτη εἶναι ὕλική ἢ αἴθλος, ἀφῆνω νὰ τὸ κρίνουσιν οἱ ἀναγνώσταί.»

Ὁ Νεύτων ὁμοίως δὲν ἦτο μόνον ἀστρονόμος καὶ φυσικὸς ἐξαιρετικῆς ἱκανότητος καὶ ἀποδόσεως. Ἦτο καὶ μαθηματικὴ μεγαλοφυΐα. Διότι σπουδαστῆς ἀκόμη ἀνεκά-

λυπτε καὶ ἀπεδείκνυε σπουδαιότατα θεωρήματα τῆς Ἀνωτέρας Ἀλγεβρας, αὐτὸς δὲ ἔθεσε τὰς βάσεις τοῦ Ἀπείροστικοῦ Λογισμοῦ, ἐπάνω εἰς τὰς ὁποίας στηρίζεται ὀλόκληρον τὸ οικοδόμημα τῆς Μαθηματικῆς Ἀναλύσεως, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Ἀνωτέρων Μαθηματικῶν τῶν τελευταίων αἰώνων. Συνέγραφε πλείστας μαθηματικὰς πραγματείας καὶ βιβλία, ἠγωνίσθη δὲ σκληρῶς διὰ νὰ στηρίξῃ τὰς ἀπόψεις του, καὶ δὴ ἐναντίον καὶ αὐτοῦ τοῦ Leibnitz.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

Ἄλλὰ καὶ αἱ φιλοσοφικαὶ ἀντιλήψεις τοῦ Νεύτωνος ἐνέχουσιν μέγιστον ἐνδιαφέρον. Διότι ὁστος, εὐρύνας πρώτος τὸ πεδῖον τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιστητοῦ, ἐπέτυχε νὰ γενικεύσῃ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἰδιότητες τῶν ἐπὶ τῆς Γῆς σωμάτων εἰς ὀλόκληρον τὸ ὑλικὸν σύμπαν καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ παγκόσμιος ἑλξις, ὑπακούουσα εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθέντα νόμον, συγκρατεῖ καὶ συνέχει ὀλόκληρον τὴν ὕλικὴν Δημιουργίαν. Ὅτι συμβαίνει ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀποτελεῖ μερικὴν περίπτωσιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα διαδραματίζονται εἰς τοὺς κόσμους τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ νόμοι οἱ φυσικοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ρυθμίζουν τὰ πάντα καὶ διέπουν πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐν τῷ χώρῳ διανεμημένης ὕλης.

Ὁ Νεύτων θεωρεῖ ὀλόκληρον τὸν ὑλικὸν κόσμον ὡς μίαν μεγάλην μηχανὴν, ὑπακούουσαν εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τὸν περαιοῦρετο κανεῖ νὰ κατατάξῃ αὐτὸν εἰς τοὺς μηχανοκράτας καὶ ὕλιστάς φιλοσόφους.

Τοιαύτη ὁμοῦ ἀντίληψις θὰ ἀπετέλει μεγάλην ἀδικίαν διὰ τὸν μέγιστον τοῦτον ἐπιστήμονα καὶ φιλόσοφον. Διότι ὁ Νεύτων, θεωρῶν ὀλόκληρον τὴν ὕλικὴν δημιουργίαν ὡς μίαν μεγάλην μηχανὴν κινουμένην ρυθμικῶς καὶ ἀρμονικῶς, ἐπρέσβευεν ὅτι ὀλόκληρον διὰ τὸ ἀπόλυτον διάστημα εἶναι τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς—Δημιουργὸς ἐκδηλοῖ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ παρουσίαν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν κατάστασιν τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων. Ἡ θαυμαστὴ τάξις πραγμάτων, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ὕλικῆς Δημιουργίας, ἡ σκοπιμότης καὶ ἡ ἀρμονία ἡ ὁποία φανεροῦται εἰς πᾶσαν ἐν τῷ κόσμῳ φυσικὴν ἐκδήλωσιν, ἀποτελεῖ δὲ αὐτὸν αἰτίαν ὅπως ἀναχθῆ βεβαίως εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ. Διεισδύσας ὅσον ὀλίγοι εἰς τὴν μελέτην τοῦ μυστηρίου τοῦ κρύπτει ὁ φυσικὸς κόσμος, δέχεται τὴν ὑπερφυσικὴν πραγματικότητα καὶ διατυπώνει τὴν γνώμην, ὅτι μόνον διὰ τῆς ὑπερφυσικῆς δυνάμεως δημιουργεῖται, ὀργανοῦται καὶ συγκρατεῖται ὀλόκληρος ὁ ἀστρικός κόσμος, τὸν ὁποῖον μᾶς ἀποκαλύπτουν τὰ τηλεσκόπια.

Εἰς τὸ προαναφερθὲν ἔργον τοῦ «Principia» μεταξύ ἄλλων γράφει καὶ τὰ ἑξῆς:

«Τὸ Σὺμπαν ὑπάρχει. Διὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς παρουσιάζεται ὡς γεγονός θαυμαστόν, τὸ ὁποῖον προϋποθέτει μίαν ἀπειρον δύναμιν μέσα εἰς αὐτό. Μίαν Ὀλόγητα μεγαλύτεραν οἰουδήποτε μέρους. Μίαν ἐνόητα διατηροῦσαν καὶ συνθέτουσαν ὅλους τοὺς κόσμους εἰς ἓνα. Τὸ θαῦμα δὲν συνίσταται εἰς τὴν ἔλλειψιν συνδετικῶν κρίκων ἀπὸ αἰτίου εἰς αἴτιον, ἀλλ' εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπάρξιν τῆς ἀλύσεως τῶν φαινομένων. Αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ ἀπύθμενον μυστήριον, τὸ ἀδιαμφισβήτητον θαῦμα ποῦ γνωρίζομεν, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀνάγει εἰς τὰς ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ».

Ἐν τῷ Νεύτων ὁμοίως κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίαις τῆς ζωῆς του κατέγραψε καὶ εἰς θρησκευτικὰς μελέτας, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἦτο ἡ συγγραφὴ θεολογικῶν πραγματειῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται καὶ αἱ ἀκόλουθοι: «History of Creation» (Ἱστορία τῆς Δημιουργίας), «Observation upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse of St. John» (Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν προφητειῶν τοῦ Δαυιὴλ καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου). Ὁ Νεύτων ἔδιδε μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν μελέτην τῶν μεταφυσικῶν ζητημάτων, ἐθεώρει δὲ «τὴν Ἁγίαν Γραφήν ὡς τὴν ὑπερτάτην Φιλοσοφίαν».

Ἐν τῷ Νεύτων, τῷ 1703 ἐξελέγη Πρόεδρος τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λονδίνου, εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του, ἦτοι μέχρι τοῦ 1727. Τὸ ἔτος 1709 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1697 διηύθυνε τὸ Ἐθνικὸν Νομισματοκοπεῖον τῆς Ἀγγλίας, λόγῳ πῶν εἰδικῶν γνώσεών του εἰς τὰ οἰκονομικὰ καὶ τραπεζικὰ ζητήματα.

Αἱ τιμαὶ τῶν ὁποίων ἠξιώθη ὁ Νεύτων ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλων ἐπισήμων καὶ τοῦ διεθνούς ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἦσαν πάντοτε ἐξαιρετικά, ἰδίαι δὲ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίαις τῆς ζωῆς του. Τῷ 1704 ὁ Βασιλεὺς τοῦ ἀπένευε τίτλον εὐγενείας, καὶ ὅταν τὸν Μάρτιον τοῦ 1727 ἀπῆρχετο τοῦ κόσμου τούτου εἰς ἡλικίαν 84 ἐτῶν, ἡ κηδεῖα του ἐγένετο μετὰ πάσης ἐπισημότητος, ἡ δὲ σορὸς του ἐνεταφιάζετο μετὰ τῶν Ἀγγλων Βασιλέων ἐν Westminster Abbey τοῦ Λονδίνου.

ΠΙΚΡΙΑΙ ΚΑΙ ΕΝΑΝΪΟΤΗΤΕΣ

Ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη αὐτὴ φυσιογνωμία δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀποφύγῃ τὸν κοινὸν εἰς ὅλους τοὺς θνητοὺς κλήρον τῶν σκληρῶν πόνων καὶ τῶν μεγάλων ἀπογοητεύσεων. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι παρὰ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην ἴστανται ἡ πικρία καὶ ἡ θλί-

ψις, κοντὰ εἰς τὰς ἐπισημίας καὶ τὰ χειροκροτήματα τῶν ἀνθρώπων ἐνεδρεῦει ὁ φθόνος καὶ ἡ ἀντίδρασις. Ἴσως ὁμοίως ἡ διὰ τῶν ἀντιθέσεων τούτων σχηματιζομένη ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου σύνθεσις ἀποβαίνει ὠφέλιμος, ὡς διδούσα ἀφορμὴν νὰ διαμορφωθῇ καλύτερον ὁ ἀνθρώπινος χαρακτήρ.

Ἐτοί εὐθὺς ὡς ὁ Νεύτων ἤρχισε νὰ δημοσιεῖ τὰς πολυκρότους αὐτοῦ ἐργασίας ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ἔλξεως, τῆς μηχανικῆς, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς φυσικῆς καὶ ἐκίνει τὸν θαυμασμόν πολλῶν σοφῶν, πλείστοι ἄλλοι ἐπιστήμονες ἀντέταξαν πειράματα ἀντίδρασις καὶ ἤνοιξαν μέγαν πόλεμον ἐναντίον τοῦ σοφοῦ ἀνδρός. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι τὸν κατέβαλον ἐξαιρετικὰ, ἀλλ' ἄνθρωπος μὲ τὴν ἀνωτερότητα καὶ τὴν πίστιν τοῦ Νεύτωνος, δὲν ἦτο δυνατὸν, παρὰ νὰ ἐπιανεύρῃ ταχέως τὴν ἡρεμίαν του καὶ νὰ συνεχίσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς του ἐνασχολήσεις καὶ ἐρεῦνας.

“ΕΝ ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΠΑΙΔΙ..

Ἄλλ' ἐπὶ πλέον ὁ Νεύτων διεκρίνετο διὰ τὴν μετριοφροσύνην του καὶ τὴν σεμνότητά του. Ὅχι μόνον ὅταν ἦτο νέος, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅταν οἱ πάντες τὸν ἐθαύμαζαν διὰ τὰς γνώσεις του καὶ τὰς ἀνακαλύψεις του, αὐτὸς ἐξεπιλήσαστο δι' ὅλα αὐτὰ καὶ ἔλεγε τὰ ἀκόλουθα σοφὰ λόγια: «Δὲν γνωρίζω πῶς βλέπω τὸν κόσμον. Ἄλλ' ἐγὼ ὁ ἴδιος βλέπω τὸν ἑαυτὸν μου ὡς ἓνα μικρὸ παιδί, τὸ ὁποῖον παίζει εἰς τὴν ἄμμιον τῆς θαλάσσης καὶ εὐχαριστεῖται ὅταν ἀποκαίρῃ εἰς καιρὸν εὐρίσκει ἓνα στυλπνὸν χαλικάκι ἢ ἓνα ὠραῖο κογγύλι, ἐνῶ ὁ μέγας ὠκεανὸς τῆς ἀληθείας ἐκτείνεται πάντοτε ἀνεξερῆστως πρὸ αὐτοῦ».

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ἡμεῖς διὰ νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν κολοσσὸν τούτον τῆς ἐπιστήμης. Ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν αἰῶνας, τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον καὶ ἡ φυσιογνωμία τοῦ Isaac Newton λάμπουν μὲ ὅλον αὐξοῦσαν ἔντασιν εἰς τὸ πνευματικὸν στερέωμα, καὶ τὸ θῆμα τοῦ προφέρεται μετὰ σεβασμοῦ ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ἐπιστήμονας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Οἰαδήποτε δὲ καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐξέλιξις καὶ πορεία τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, ἡ φωτεινὴ διάνοια τοῦ Νεύτωνος θὰ προπορεύεται πάντοτε εἰς τὸν νοῦν τῶν ἐπιστημῶν, καθοδηγοῦσα αὐτοὺς ὡς πυρὴν στήλην εἰς λιμένας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς γνώσεως ἱκανοὺς νὰ θραύσουν ὅλα τὰ κύματα τῆς ἀμαθείας τὰ ὁποῖα θὰ ἐξήτουν ἴσως νὰ κρημνίσουν ὀ,τι ὑγιεῖς καὶ ὠραῖον παρουσίασεν οὗτος πρὸ τριακοσίων περιπτῶν ἐτῶν.

ΣΤΗ ΣΙΓΗ ΤΗΣ ΒΡΑΔΥΑΣ

ᾠ βλαστὲ τῆς Παρθένου μυριοπόθητε Σύ,
κι' ὦ ἐλπίδα δική μου καὶ τοῦ κόσμου χρυσῆ,
σάν ἐνσάρκωσι θεία
σὲ θωρῶ καὶ σὲ νοιώθω
τῶν μεγάλων μου πόθων.

Ἄφησέ με Καλέ μου, στή σιγῇ τῆς βραδυᾶς
νὰ ξεχύσω σὲ Σένα τῆς φτωχῆς μου καρδιάς
κάθε ἀπόκρυφο πόνο,
τώρα πού ἄλλα κοιμούνται
καὶ μ' ἀφήνουνε μόνο.

Μὰ δὲν εἶμαι μονάχος! Εἶσαι Σὺ στό πλευρό μου.
Κι' ἂν μὲ πόνο σηκώνω τὸν μεγάλο σταυρό μου,
ἓνα βλέμμα σου φθάνει
χιλιοπτέρουγη εὐθύς
τὴν ψυχὴ μου νὰ κάνη.

Ἄχ, ναί, δὸς τῆς φτερά σάν τ' ἀητοῦ, σάν τ' ἀγέρα,
νὰ πετάξῃ ψηλά, κι' ἀπὸ τ' ἄστρα πιὸ πέρα,
καὶ νὰ φτάσῃ ὡς ἐκεῖ
πού τὸ Φῶς κατοικεῖ,
ποῦν' ἀδιάκοπ' ἡ μέρα.

ᾠς τίς χῶρες π' ἀνοῦν μυριολούλουδοι οἱ κάμποι,
καὶ τ' ἀνέσπερο φῶς τὸ χρυσάκτινο λάμπει,
—στῆς χαρᾶς τὸ Νησί,
δοῦ ἀθάνατος κι' ἅγιος
βασιλεύεις Ἐσὺ.

Καὶ νὰ μείνῃ κοντά σου, καὶ δική σου νὰ μείνῃ,
στὴν ἀθάνατη δόξα, στή χαρά, στὴν εἰρήνη,
νὰ τὴν λούζῃ τὸ φῶς,
νᾶν' ἀγνή καὶ καθάρια
καὶ λευκὴ σάν ἀφρός.

ᾠ βλαστὲ τῆς Παρθένου μυριοπόθητε Σὺ,
κι' ὦ ἐλπίδα δική μου καὶ τοῦ κόσμου χρυσῆ,
σάν ἐνσάρκωσι θεία
σὲ θωρῶ καὶ σὲ νοιώθω
τῶν μεγάλων μου πόθων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΘΕΙΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ

Ἀπόψεις

“ΥΨΗΛΟΙ ΣΚΟΠΟΙ,,

Ἡ ἀντίληψις πὼς ἡ Τέχνη δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίποτ' ἄλλο παρὰ μόνο γιὰ τὴν Τέχνη, εἶχε διαδοθῆ ἀρκετά, ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια, στοὺς κύκλους τῶν λογοτεχνῶν μας. Ὁ λογοτέχνης, ὁ πεζογράφος ἢ ὁ ποιητής, δὲν πρέπει νὰ νοιάζεται γιὰ τίποτα, ἔξω ἀπὸ τὴ λογοτεχνικὴ ἐμφάνισι τοῦ ἔργου του. Ἔτσι ἡ λογοτεχνία κατάντησε πολλὰς φορὲς καταφύγιον καὶ μέσον γιὰ νὰ ἐκφραστοῦν πολλὰς ἀνοησίες καὶ βρωμερότητες. Μπῆκε στὴν ἐξυτηρέτησι τῶν κακῶν ἐνστικτικῶν καὶ χρησιμοποιήθηκε γιὰ νὰ παρουσιάσῃ ἄμορφες τὶς ἠθικὰς ἀσχημίας καὶ τὶς ἐκδηλώσεις πνευματικῆς κατωτερότητος. Σὲ κείνους ποὺ δὲν ἐπιδοκιμαῖζανε τὴν τακτικὴ αὐτὴ καὶ θέλανε νὰ ὑψώσουν φωνὴν διαμαρτυρίας, οἱ ἐνδιαφερομένοι εἶχαν πάντα πρόχειρον τὴν ἀπάντησι. «Ἐγὼ κάνω τέχνη. Τὴν τέχνην δὲν τὴν ἐνδιαφέρει τί θὰ πῆς, ἀλλὰ τὸ πὼς θὰ τὸ πῆς». Κι' ἀναλαμβάνοντας ὕστερα κι' ἀντεπίθεσι, χτυποῦσαν ὅλους ὅσοι φρονοῦσαν πὼς ἡ τέχνη πρέπει νὰ ἐξυπηρετῆ τὶς ἀνώτερες ἐπιδιώξεις τοῦ πνεύματος, καὶ πὼς, χωρὶς νὰ πάη νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ μορφή, πρέπει συγχρόνως νὰ τὴν νοιάξῃ καὶ τὸ τί θὰ πῆ. «Ἱεροσουλία!» ἐφώναζαν πάλι. «Κανείς δὲν πρέπει ν' ἀπλώνῃ χερί βέηλο στὸ ἀνεξάρτητο βασίλειο τῆς Τέχνης!»

Ἄλλὰ, ἄπλωναν πράγματι χερί βέηλο πάνω στὴν Τέχνη, ὅσοι τὴν ἤθελαν νὰ στέκεται σὲ ὕψος ὁδηγοῦ καὶ φωτιστοῦ τῆς ψυχῆς μας; Στ' ἀλήθεια, σκέφθησαν τὴν ὑποδοῦλωσι τῆς Τέχνης, ὅσοι ποθοῦσαν νὰ τὴν βλέπουν πρωταγωνίστρια στοὺς εὐγενικοὺς ἀγῶνες ποὺ ἀποδέλεπουνε στὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἐξύψωσι τῶν λαῶν; Φυσικά, αὐτὸ ἦταν τὸ ὑπονοούμενον ὄλων ἐ-

κείνων τῶν διαμαρτυριῶν. Καὶ σύμφωνα μετὰ τὴ λογικὴ αὐτὴ, γιὰ νὰ μὴν εἶναι κανεὶς βεβηλωτὴς τῆς Τέχνης, ἔπρεπε νὰ τὴν μεταχειρίζεται γιὰ σκοπιστὴ τοῦ νοῦ μας. Νὰ τὴν ὀρχηθῆ στὸ βούρκο. Νὰ τὴν κἀνῃ ὄργανον προπαγανδισμοῦ χίλιων δυὸ ὕλισμῶν, καὶ φροῦδισμῶν καὶ μαρξισμῶν. Ἔγιναν στὸ παρελθόν καὶ τέτοιες ἀτόπειρες, μὰ οἱ κραυγὲς τῆς διαμαρτυρίας δὲν ἀκούστηκαν. Λὲς καὶ φάνηκε τὸ πρᾶγμα φυσικόν. Μόνο ὅταν μίλησαν γιὰ τὴν ὑψηλὴ ἀποστολὴ τῆς Τέχνης, τῆς Τέχνης ποὺ ζῆ μέσα στὸ λαὸ τῆς καὶ τὸν νοιώθει καὶ τὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν πονεῖ καὶ θέλει νὰ τὸν διδάξῃ, τῆς Τέχνης ποὺ τάζει τὸν ἐαυτό της στὸ ἱερὸν ὑποῦργημα τῆς δημιουργίας ἐνὸς ἀνώτερου πολιτισμοῦ, τότε φάνηκε τὸ πρᾶγμα ἀφύσικον!

Παραξενιές; Προκαταλήψεις; Σφαλερὴ ἐκδοχὴ τοῦ προορισμοῦ τῆς Τέχνης καὶ τοῦ τεχνίτη; “Ὅ,τι ἀπ' αὐτὰ ἢ παρόμοιο μ' αὐτὰ κι' ἂν συνέβαινε, σήμερον δὲ θυμῆθηκα τὸ θέμα αὐτὸ γιὰ νὰ συζητήσω. Ὁ πόλεμος μ' ἔκαμε νὰ τὸ θυμηθῶ. Naί, ὁ πόλεμος. Δὲν παραδοξολογῶ. Τοῦτος ὁ πόλεμος, ὁ πόλεμος τῆς Ἑλλάδος, ἦταν πεπρωμένον ν' ἀποδείξῃ κούφια πολλὰ πράγματα. Ὅχι μονάχα τὶς ρητορείες τοῦ μεγαλόστομου ἀρχηγοῦ τῶν φασιστῶν καὶ τὶς ἀπειλὲς τῶν σιδηρικῶν του, καὶ τῶν λεγέωνων του, μὰ καὶ πολλὰς ἄλλες μεγαλοφάνταστες θεωρίες, ποὺ τὶς ἐνέπνεε πάντα μιὰ ἔμμονη καὶ ἀδικαιολόγητη προκατάληψις ἐναντίον τῶν ἀπόψεων ποὺ ξεκινᾶνε ἀπὸ τὴν Πίστι.

Κι' ἦρθε λοιπὸν ὁ πόλεμος, καί, καθὼς ἐξύπνησε ὅλες τὶς φανερὰς κι' ἀπόκρυφες δυνάμεις τοῦ ἔθνους, καθὼς ἔδωσε στὸν καθένα νὰ καταλάβῃ ποιά εἶν' ἡ θέσις του μέσα στὸ ἐθνικὸ σύνολο, ἔτσι μᾶς ἔδωσε νὰ καταλάβουμε ποιά εἶν' ἡ ἀποστολὴ καὶ ποιά ἢ κλήσι τῆς Τέχνης καὶ τοῦ τεχνίτη μέσα στὸ ἴδιο σύνολο, ὅπου ζοῦν καὶ κινοῦνται. Ἦρθε ὁ πόλεμος, ὁ πόλεμος κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ πολιτισμοῦ, ἦρθε ὁ πόλεμος ποὺ ἐκάλεσε ξανά τὸ ἔθνος μας στοὺς στίβους τῶν μεγάλων πραγμα-

τοποιήσεων καὶ στοὺς δρόμους τῆς ἀθάνατης δόξας, γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ νοιώσουμε, πὼς δὲ μπορεῖ ὁ λογοτέχνης ν' ἀερολογία καὶ ν' ἀποξενώνεται ἀπ' τὸ λάο του, ἀπὸ τίς ψυχῆς ποὺ τὸν κυκλώνουν. Πὼς δὲ μπορεῖ ν' ἀγνοῖ τίς ἀνάγκες καὶ τὴν πνευματικὴ δίψα τοῦ συνόλου, οὔτε νὰ γίνεται αὐτὸς ὄργανο γιὰ τὴν πνευματικὴ στρέβλωσι καὶ τὴν ἠθικὴ κατάρπωση τῶν ἀναγνωστικῶν του. Πὼς ἔχει χροῖς, ἀντίθετα, νὰ συνεργάζεται κ' αὐτός, νὰ συμβάλλῃ μὲ τὸ θεῖο δῶρο τῆς Τέχνης, σὰν ἐργάτης τοῦ πνεύματος ἄξιος τῆς ἀποστολῆς του, γιὰ ν' ἀνεβόσῃ πρὸ ψηλὰ τοὺς γύρω του, τὴν κοινωνία ποὺ σ' αὐτὴν ἀπευθίνεται, τὸ ἔθνος του, ποὺ μαζί του μοιράζεται τὸν πόνο καὶ τὴ δόξα. Καὶ διαβάζουμε ἄρθρα γιὰ τοὺς «ὑψηλοὺς σκοποὺς» τῆς Τέχνης. Καὶ βλέπομε τοὺς λογοτεχνικοὺς μας κύκλους νὰ μὴν εἶναι πιά ἔτοιμοι νὰ «διαρρηξῶν τὰ ἱμάτιά τους», ὅταν ἀτενίζουσι τὴν Τέχνη ὄχι στὴ στενόκαρδη καὶ στενότοπη ὑψηροσύνη τοῦ ἑαυτοῦ-λη της, ἀλλὰ στὴν εὐγενεῖα προσπάθεια

τῶν μεγάλων ἀγώνων ποὺ γεννοῦν τοὺς μεγάλους καιροὺς καὶ τοὺς ἀξέχαστους πολιτισμούς. Ἡ Τέχνη δὲ μπορεῖ νὰ μὴν ἔξω τόπου καὶ χρόνου—λέει ὁ Ένας. Ἡ Τέχνη δὲ μπορεῖ νὰ καταντῆ μὰ ξερὴ καὶ ἀνεδαφικὴ ἑνασχόλησις—προσθθεῖ ἄλλος. Ἡ λογοτεχνία πρέπει νὰ βρῖσκεται στὸ πλευρὸ τοῦ λαοῦ μας σ' αὐτὲς τίς μεγάλες στιγμῆς—ὑποστηρίζανε τρίτοι.

Μὰ μήπως αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν ἔλεγαν τόσον καιρὸ κ' ἐκεῖνοι ποὺ χαρακτηρίζονταν «βεβηλωτῆς» τῆς Τέχνης; Αὐτὸ βέβαια, καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη. Ὅτι τὴν τέχνη τὴν θέλου-νε στὸ πλευρὸ τοῦ λαοῦ, ἐνωχρητῆ, καθοδηγητὴ κ' ἐξυνητοῦ, ὄχι μόνονα σὲ τοῦτον τὸν καιρὸ, μὰ καὶ στὸ μέλλον, καὶ πάντα. Γιὰ ἓνα ἔθνος ποὺ ποθεῖ νὰ βρῖσκεται στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς του, καὶ ποὺ φιλοδοξεῖ νὰ φέρῃ πάντα τὸ μήνυμα τῆς πνευματικῆς ἀνανήψεως στοὺς λαοὺς, μικρὲς στιγμῆς δὲν ὑπάρχουν.

Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πολλὰ βιβλία ἐγράφησαν μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς μοιρολαίας ἐξερσυνητικῆς ἀποστολῆς τοῦ Scott. Τὸ βιβλίον ὅμως τοῦ George Seaver, Scott of the antarctic: A study of character, μᾶς παρουσιάζει τὸν ἀκούραστον αὐτὸν ἐξερσυνητὴ ἀπὸ μᾶς ἄλλης πλευρᾶς, ἥτις ἀποκαλύπτει τὸν πνευματικὸν κόσμον τοῦ ἀνδρός. «Αὐτῆ», ἐρωτᾷ ὁ σ., «ἡ ἡρωϊκὴ ἀποτυχία τοῦ Scott ἀξίζει νὰ ἀναφέρεται περισσότερο παρὰ αἱ ἐπιτυχία τῶν ἀνταγωνιστῶν του;» Ἀπαντᾷ δὲ ὁ ἴδιος ὡς ἐξῆς: «Ἐν μέρει διότι ἡ ἡρωϊκὴ ἀποτυχία εἶναι τὸ γνωρίσμα πάσης μεγάλης τραγωδίας· ἐν μέρει, λόγῳ τοῦ ὀρμητικῶν συναισθημάτων ὅτι ἡ προσπάθεια ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδικωκομένου σκοποῦ καὶ ὅτι, μολονότι ὁ κόσμος ἀποδέμει τὸ βραβεῖον εἰς τὸν νικητὴν, ὅστις φθάσει πρῶτος εἰς τὸ τέμα τοῦ δρόμου, ἐν τούτοις πρέπει νὰ ὑπάρχη, ἐκτὸς τούτου, μία ἀόρατος ἐπιβραβεύσις ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι ἔτρεξαν ἐπὶ ὁμη, ἀλλ' οἱ ὅποιοι ὑπέκυψαν συνεπείρ σκληρῶν δοκιμασιῶν. Ἡ τελευταία ὁμος ἀποστολῆ τοῦ Scott παραμένει ὡς διαρκὲς σύμβολον, δικνύει μίαν πραγματικότητα ὑπερβαίνουσαν ἑαυτὴν, καὶ τὸ παραστατικὸν μᾶς πνευματικῆς ἀποδημίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ, τρόπον τινά, ὑποθήκην πρὸς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὑφίσταται ὀργανικὴ τὴ ἐνότης, ἐφικτὴ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Οὐδέμια πνευματικὴ νίκη δύναται νὰ κερδηθῇ χωρὶς τὴν αὐτοθυσίαν. Ὁ Scott

ἀπέθανε χάριν τῶν ἀνακαλύψεων του. Ἦτο ὁ μόνος τρόπος διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ ἰδανικὸν του ἠδύνατο νὰ εἶρη τελείαν ἐκφρασῆν».

Γύρω ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα σημερινὰ προβλήματα στρέφεται τὸ βιβλίον τοῦ διασημοῦ A. D. Sertillanges, Bréviaire du Combattant. Μέσα εἰς τὸ χάος αὐτὸ τῶν ἐρωτηματικῶν τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, παρουσιάζει τὸν ὁδὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς λόγους ποὺ τῆς δίδουν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν πίστι ἐκείνων ποὺ βυσαρίζοντι ἀπὸ τὴν σημερινὴ ἀγωνία. Πόλεμος καὶ Εἰρήνη, Πατρις καὶ Ἀνθρωπισμός, Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, εἶναι τὰ μεγάλα θέματα μετὰ τὰ ὅποια ἀσχολεῖται τὸ βιβλίον αὐτό. Ἀλλὰ πρέπει νὰ δηλωθῇ πὼς προϋποθέτει ἀναγνώστη μὲ μορφωμένη Χριστιανικὴ πίστι.

Μία ἄλλη ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα ἔκδοσις, τοῦ οἴκου Herder αὐτῆ: Πρόκειται περὶ ἐδικῶν φυλλαδίων, προωρισμένων διὰ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον τῶν κοριτσιῶν, εἰς τὰ ὅποια διαγραμματικῶς καθορρίζεται καὶ ἀναλύεται ἡ ὕλη, ἡ ὁποία εἶναι κατάλληλος νὰ διδασθῇ εἰς τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα τῶν θηλέων, (ἡλικίας 14-16 ἐτῶν). Εἶναι διηρημένα εἰς τρεῖς ἐτησίους κύκλους, γνωρίζομεν δὲ καὶ ἀπὸ τὴν πείραν τῶν ἰδικῶν μας Κατηχητικῶν Σχολείων, ὅτι ἡ διάρκεις αὐτῆ εἶναι ἡ σκοπιμωτέρα.

Ἐκυκλοφόρησε τὸ IB' τεύχος τῶν <Χριστιανικῶν Γραμμάτων> (Μενάνδρου 4) Περιεχόμενα: «Ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς ἐργάτης καὶ στρατιωτῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ» ὑπὸ Μιχ. Γαλανοῦ. «Ποία ἦ σημασία τῆς Α'. Οἰκουμένης Συνόδου» ὑπὸ Στεφάνου Ἀθανασιάδου. «Ἡ ἠθικὴ ἀνάρρωσις τῆς ἀνθρωπότητος» ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Γεωργιάδου Ιατροῦ.

*

Στὸ μηνιαῖο δευτεῖο τῆς J. A. C. («Jeunesse Agricole Catholique») Καθολικῆς Ἀγροτικῆς Νεολαίας, εἶχε δημοσιευθῆ πένθος μὴ σειρά ἀπὸ ἐπιστολῆς πού ἀπυθύνοντο πρὸς τοὺς νέους ἀγρότες πού πρόκειται νὰ δημιουργήσουν οἰκογένεια. Ἐφέτος τὰ γράμματα αὐτὰ ἐκυκλοφόρησαν καὶ σὲ βιβλίον, μὲ τὸν τίτλον: «Lettres à Natole». Οἱ συγγραφεῖς, τὸ ζεῦγος Pierre καὶ Marguerite Lambert, ἀγρότες οἱ ἴδιοι καὶ ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους συνεργάτες τῆς J. A. C., παρουσιάζουν ἕνα χρησιμώτατον βιβλίον, ἀπλὸν, ἀληθινὸν καὶ χαροῦμενον. Ποιῶν ἰδιότητες πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ὁ νέος ἀγρότης γιὰ νὰ παρασκευάσῃ τὴν ἴδουσαν μὴ ἐπιθυμητῆς καὶ στενωπῆς οἰκογένειας. Πῶς πρέπει νὰ φαντάζεται τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν. Σύμφωνα μὲ ποιὸν ἰδανικὸν θὰ ἐκλέξῃ τὴν σύζυγον, τέτοια εἶναι τὰ σπουδαῖα θέματα πού ἐξετάζονται, μὲ πολλὴ λεπτότητα καὶ εὐκρίνεια συγχρόνως. Γενικὰ οἱ σελίδες τοῦ ὀριζίου αὐτοῦ βιβλίου ἀποπνέουν τὴν χαροῦμενη ἀτμόσφαιρα τοῦ Χριστιανισμοῦ πού ἔχει γίνει πράξις καὶ ζωὴ καὶ ζωντανεῖον προσὲς τὸν ἀναγνώστη τὴν εὐτυχιωμένην Χριστιανικὴν οἰκογένειαν.

*

Εἰς ὅλους γνωστὴ καὶ εἰς ὅλους ἀγνωστὸς ἡ Ρωσία ὄλων τῶν ἐποχῶν, προκαλεῖ πάντοτε ἀπὸ

Ἐπὶ τὸν τίτλον

“ΚΑΘΩΣ ΧΑΡΑΖΕ!”,

ἐκυκλοφόρησαν εἰς ἕνα κομψὸν τεύχος, ὅλα τὰ διηγήματα τὰ ὅποια ἔχουν δημοσιευθῆ ἕως τώρα εἰς τὰς «Ἀκτῖνας».

Τιμὴ δρχ. 25

δεμένον δρχ. 40

Ταχ/κὰ ἐσωτερικοῦ δρχ. 9

αἰῶνων τὸ γενικὸν ἠδιαφέρον. Μίαν καλὴν ὁμωσὶ καὶ εὐδύνοπον, ἀλλ' ἐπιθύνη καὶ ἀθεντικὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσίας τὴν ἀνεζητούμεν ὅλοι, καὶ τὸ κενὸν αὐτὸ ἔρχεται τώρα νὰ καλύψῃ ἡ ἐργασία τοῦ Καθηγητοῦ Erdmann Hanisch, Geschichte Russlands (Ἱστορία τῆς Ρωσίας) τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος τόμος μάλισ ἐξεδόθη ἀπὸ τὸν οἶκον Herder.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Π. Κριαρᾶν, Λουτρὰκι Σῶς ἀπηντήσαμεν διὰ τοῦ Ταχυδρομείου. Περιμένομεν. κ. Εὐθ. Μπουνη. Θεσσαλῆν. Θίγετε μίαν ἐνδιαφερόμεσαν θέσιν. Ὅπως ὁμῶς θὰ ἔχετε ἀντιληφθῆ, τὸ Περιοδικὸν μας δὲν ἀπυθολήθη μέχρι τοῦδε μὲ τὸ θέμα τοῦτο, οὔτε κρῖνει ἐπίκαιρον νὰ ἀσχοληθῆ πρὸς τὸ παρὸν μὲ αὐτό. Β. Τραλλιανόν. Τὸ διηγημά σας, μολοντὶ δὲν ἐντάσσεται ἀκόμη εἰς τὸν ρυθμὸν τῶν «Ἀκτῖνων», εἶναι ὁμῶς ἀρκετὰ καλόν, καί, ὑποθέτομεν, κατάλληλον πρὸς δημοσίευσιν εἰς περιοδικὸν μὲ ἄλλο στυλ. Θὰ σᾶς παρακαλέσομεν, ὅταν σᾶς δοθῇ ἐυκαιρία, νὰ φροντίσετε νὰ ἔλθετε καὶ εἰς προσωπικὴν ἐπαφὴν μὲ τὴν σύνταξιν τῶν «Ἀκτῖνων». Γ. Μ. Κάπου εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἡ ἐπιστολὴ σας μᾶς συνεχίσθησε. Ἐχει κάτι ἀπὸ τὸ ἀρωμα τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ Μετώπου. Εὐχόμεθα νὰ γυρίσετε σύντομα στεφανωμένοι μὲ τὰς δάφνας τῆς νίκης.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ “ΑΚΤΙΝΕΣ”, ὈΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ “ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΟΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ”.

Συνδρομὴ ἑτήσια:

Ἐσωτερικοῦ Δραχ. 35.

Ἐξωτερικοῦ Σελλ. 4 ἢ \$ 1.

Τιμὴ φύλλου Δραχ. 5.

Ἐπεύθυνος:

Σπ. Ι. Παμπούκης

Ἀχαρνῶν 11 β

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα

κ. Γεωργίου Ἀλεξίου

ὁδὸς Καρύτση 14.

Ἀθῆναι.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου

Δ. Παπακωνσταντίνου

Μαυρομαλῆ 17B

Χειρόγραφα, δημοσιευόμενα ἢ μὴ,
δὲν ἐπιστρέφονται.